

۱۰۷

تلگراف ظهیرحضور (پسر) به ظهیرالدوله (پدر)

از طهران به بارفروش

(نمره ۱۶ دولتی)

تاریخ ۲ برج جدی ایت‌نیل سنه ۱۳۲۸

آستان مبارک مقدس حضرت آقا روحی فداه.

عموم اخوان با نهایت فدویت تبریک این عید سعید را به وجود

مقدس عرضه داشته پای مبارک را می‌بوسند.

حکومت استرآباد را هم به آقای اقتدارالدوله عرض کردم. فرمودند

همین طور مقرر فرموده‌اند اطاعت می‌شود. روز شنبه را هم وعده داده‌اند

تکلیف صحیح و صریح آن را معین فرمایند.

ظهیرحضور

(مُهر: تلگرافخانه مبارکه بارفروش)

۱۰۸

تلگراف محمدجعفر صدرالعلماء و محسن الحسینی به ظهیرالدوله

از طهران به بارفروش

(نمره حضوری)

تاریخ شب ۳ برج جدی ایت‌نیل سنه ۱۳۲۸

خدمت حضرات حجج‌الاسلام و حضرت اشرف آقای ظهیرالدوله و

جنابان امراء عظام ادام‌الله تعالی وجودهم.

سلام می‌رسانیم. اولاً علت تشریف نداشتن حجة‌الاسلام حضرت

شیخ کبیر مدّ ظلّه چیست. ثانیاً می‌دانید که داعیان با نیات مقدسه صحیحه

آن جنابان نهایت مساعدت و همراهی را از ابتدای برداشت این اساس

مقدس داشته و فعلاً هم داریم و درجه اتحاد به درجه کمال است. با

کسالت مزاجی که چند روز است داریم با کمال عسرت خود را به

تلگرافخانه رسانیده‌ایم که به حول و قوه الهی در ضمن مقاصد مهمه آن

جنابان اساس آسایش عموم را فراهم کنیم. فعلاً مقاصدی که دارید بدون

ملاحظه اعلام فرمائید که در مقام مذاکره با هیئت وزراء عظام انشاء‌الله

انجام داده خاطر مبارکتان را آسوده نمائیم.

ولی یک نکته را البته غفلت نمی‌فرمائید که میزان مقاصد را به درجه

پیشرفت امروزه و مطابق مصلحت مملکتی به قسمی که منافی با

مقتضیات حالیه نباشد، شاید مفاسد گذشتگان را که کار را به این مقام

رسانیدند رفع گردد.

برطبق نیات مقدسه و اوامر مطاعه حضرات آیات‌الله نجف روحی

لهم‌الفداه که متصل کتباً و تلگرافاً امر به اصلاح و اتحاد کلمه می‌فرمائید

همه ماها عمل کرده خاطر محترم آنها را قرین مسرت بخواهیم که اظهار

امتنان از این حسن اقدامات آن جنابان از نجف به هریک برسند.

محمدجعفر حسنی الحسینی - محسن الحسنی الحسینی

(مُهر: تلگرافخانه مبارکه بارفروش)

۱۰۹

تلگراف علماء و امراء مازندران به صدرالعلماء

از بارفروش به طهران

(نمرهٔ جواب حضوری)

به تاریخ شب ۳ برج جدی، دو از شب، ایت‌ئیل سنهٔ ۱۳۲۸

بعد از عرض سلام عرض می‌نمائیم. اما تشریف نداشتن حضرت مستطاب حجة الاسلام آقای شیخ کبیر مد ظله بواسطهٔ ضعف و نقاهت که دارند فعلاً امکان حضور نداشت، والا همگی سمت نمایندگی به آن جناب داشته و داریم. به هیچوجه مخالفتی تصور نفرمائید.

و دیگر آنکه استفسار از مقاصد عموم ملت مازندران فرمودید همان بود که مفصلاً از روی موافقت قانون و مقتضای وقت مملکت برای آسایش عموم خلق و آرامش مملکت توسط حضرت مستطاب اشرف آقای ظهیرالدوله زید اقباله تعالی به عرض رسانیده ملاحظه فرمودید. البته با مساعدت آن جنابان مستطابان زید عمرهما با مقاصد حقهٔ عموم اهالی تشکر و امتنان داریم. مخصوصاً با اطمینان که جناب مستطاب آقا میرزا ابراهیم خان در ایصال و ارجاع امور مملکت مازندران در عهدهٔ کفایت حضرت مستطاب اشرف آقای ظهیرالدوله زید مجده اسباب امیدواری عموم و اعیان گردیده است دعا از آن جنابان مستطابان که بعد آنچه که حضرت مستطاب اشرف از مقاصد داعیان اظهار فرمایند همه قسم مساعدت فرمائید.

عموم دعاگویان و امراء عظام مازندران

(شهر: تلگرافخانهٔ مبارکهٔ بارفروش)

۱۱۰

تلگراف حضوری ظهیرالدوله با صدرالعلماء

از بارفروش به طهران

(نمرهٔ جواب حضوری دولتی)

به تاریخ شب ۳ برج جدی، دو از شب، ایت‌ئیل سنهٔ ۱۳۲۸

حضوراً به عرض سلام مصدع خاطر مبارکتان هستم. تشریف نداشتن حضرت حجة الاسلام آقای شیخ کبیر به علت کسالتی است که دو سه روزی است دامن‌گیرشان شده. حضرات آقایان دیگر سلمهم الله تمام حاضرند و جنابان آقایان دیگر هم دام اقبالهم حاضرند و کمال تشکر را از مقدم مبارکتان دارند.

مطلب مفصلشان همان است که به توسط فقیر تلگرافاً عرض شده و ملاحظه فرموده‌اید و خلاصه‌اش این است که هر استدعائی که در باب کارهای راجع به مازندران فقیر عرض کنم محصلی بفرمائید، بلکه قول مرحمت بفرمائید. که چون از روی نهایت دولت خواهی و ملت پرستی است خیلی زودتر قبول فرمائید.

صفا علی

(شهر: تلگرافخانهٔ مبارکهٔ بارفروش)

۱۱۱

تلگراف حضوری محمدجعفر صدرالعلماء و محسن الحسینی با
ظهیرالدوله

از طهران به بارفروش
(نمرهٔ حضوری)

به تاریخ شب ۳ برج جدی، دو از شب، ایت‌ئیل سنهٔ ۱۳۲۸

حضور حضرت اشرف آقای ظهیرالدوله دام اقباله‌العالی.

کسالت وجود مقدس حضرت آقای شیخ کبیر دام ظلّه اسباب ملالت شد. با کمال اطمینانی که به ملت‌پرستی و دولت‌خواهی حضرت عالی داشته و داریم با این حالت ضعف به این مقام آمدم که به هر وسیله که میسر شود از مقام رفیع وزراء فخام دام اقبالهم انجام مسئول و اصلاح مأمول حضرت عالی را جداً سؤال و جواب نموده و مطابق صلاح حالیه بخواهیم و اگر امیدواری به مساعدت حضرت اشرف اقدس اعظم شاهزاده وزیر داخله دام ظلّه نبود ابدأ زحمتی نمی‌دادیم.

صریحاً عرض می‌کنیم فرمایشات و جزئیات مطالب را یا همین حالا یا بعد تلگراف بفرومائید که عین ورقهٔ تلگرافی را وسیلهٔ گفتگو کرده انجامش را اطلاع دهیم. خدا می‌داند غرض جز رضای خدا و خوشنودی حضرات آیات‌الله مد ظلّهم و آسایش بندگان خدا نیست. در این صورت چطور می‌شود که پیشرفت نکند. نهایت اطمینان را عرض می‌کنم که خودداری در انجام نمی‌شود. خاطر محترم آسوده باشد. این مطالب هم مسلم است که حضرت عالی جز خیر دولت و ملت غرضی ندارید و ملاحظهٔ تمام جهات را فرموده‌اید. در این صورت که حضرات حجج اسلام و امراء عظام اصلاح آن حدود را تفویض به رأی مبارک حضرت‌عالی فرموده‌اند امیدوار هستیم بزودی تمام امور اصلاح شود.

حالا اگر مرخص می‌فرمائید چون مقداری از شب گذشته است برویم و بعد مطالب را در جمیع جزئیات تلگراف می‌فرمائید. دعاگویان

هم همه‌طور حاضر هستیم در انجام امور. می‌فرمائید باز توقف کنیم در تلگرافخانه بمانیم. جناب آقای حاجی نظام‌الاسلام حاضرند و عرض سلام می‌رسانند.

محمدجعفر الحسنی الحسنی - محسن الحسنی الحسنی
(شهر: تلگرافخانهٔ مبارکهٔ بارفروش)

۱۱۲

تلگراف حضوری صدرالعلماء و آقا میرزا محسن با علما و امراء
مازندران

از طهران به بارفروش
(نمرهٔ حضوری)

به تاریخ شب ۳ برج جدی، دو از شب، ایت‌ئیل سنهٔ ۱۳۲۸

حضور مبارک حضرات حجج اسلام و جنابان اجل اکرم امراء عظام دامت توفیقاتهم.

اولاً عرض دعاگوئی خدمت حضرت حجة‌الاسلام آقای شیخ کبیر مد ظلّه منوط به الطاف حضرات عالیان است. ثانیاً به درجهٔ امتنان از این تمامیت خیالات صحیحه و مقاصد حقه حاصل است که نهایت ندارد. این مزاحمت فقط امثال اوامر مطاعهٔ حضرات آیات‌الله ارواحنا فداه و آسایش بندگان خدا است. به قول صحیح اطمینان کامل در اتحاد و پیشرفت مقاصد حقهٔ آن جنابان می‌دهیم که بعد از اطلاع فرمودهٔ حضرت اشرف آقای ظهیرالدوله دام اقباله کاملاً به مقام سؤال و جواب برآمده و انجام مقاصد را جداً مسئلت می‌نماید و چون به حضرت اشرف اعظم

اقدس وزارت داخله مدّ ظلّه اطمینان کافی داریم قول می‌دهیم و به خواست خدا شاید از عهده برآئیم.

حضور مبارکتان عرض می‌داریم که از این ساعت به بعد تمام اصلاحات و کلیه (امور) را از حضرت اشرف آقای ظهیرالدوله دامت شوکته بخواهید که مجری منحصر به ایشان و خدمات دعاگویان توسط ایشان مشهود باشد. منتظر اعلام جزئیات امور از طرف باشرف ایشان هستیم.

محمدجعفر الحسنی الحسینی - محمدمحسن الحسنی الحسینی

(مُهر: تلگرافخانه مبارکه بارفروش)

۱۱۳

تلگراف حضوری امیر مکرّم لاریجانی با علمای طهران

از بارفروش به طهران

(نمره حضوری)

به تاریخ شب ۳ برج جدی، دو از شب، ایت‌ئیل سنه ۱۳۲۸

حضور حجّتان اسلام دامت برکاتهم.

پس از عرض ارادت با کمال خلوص نیّت <به> مقام عرض برمی‌آید. مدار دنیاگونه این است. در هر عهد و عصری حکومت یا امینی یا واسطه یا نماینده که از طرف دولت مأمور به اصلاح امور مملکتی می‌شد ناچار اختیار تام و تمام به او داده به مقتضیات آن مملکت اصلاحیّت (کذا) دولت و ملت آنچه را صلاح می‌دانست امر می‌فرمود و امور انتظامات را در عهده می‌گرفت.

حالی که مثل وجود محترم حضرت آقا مدّ ظلّه‌العالی که بحمدالله قبول عامه دارند و از طرف دولت و ملت به مازندران تشریف فرما شده‌اند دیگر این همه معطلی برای چه چیز است. اگر مقصود وزراء عظام که زمام اختیار مملکت ایران خراب در دستشان است به اصلاح مملکت است بکلی واگذار به حضرت معظم فرمایند و امر فرمایند که آنچه را صلاح دولت و مملکت و ملت است بدون هیچ‌گونه ملاحظه رفتار فرمایند. و آن حضراتان حجت اسلامان هم عهده بگیرند. بواسطه تغییر کابینه که حالیه معمول دولت ایران شده است امورات و اصلاحات حضرت آقا تغییرپذیر نشود، تا خلق خدا راحت و آسوده شوند. فدائی وطن.

محمد لاریجانی

(مُهر: تلگرافخانه مبارکه بارفروش)

۱۱۴

تلگراف حضوری صدرالعلماء و محسن الحسینی با امیر مکرّم

از طهران به بارفروش

(نمره حضوری)

به تاریخ شب ۳ برج جدی، دو از شب، ایت‌ئیل سنه ۱۳۲۸

خدمت جناب مستطاب اجل اکرم عالی آقای امیر مکرّم دام اقباله‌العالی. تلگراف جنابعالی مایه مسرت شد. در موضوع تفویض کلیه امر به حضرت اشرف آقای ظهیرالدوله دام اقباله‌العالی تصور نمی‌کنم از طرف هیئت وزراء فحاح تفویض تامه نشده، یا استثنائی کرده باشند. از روی قاعده کلیه همین است که مرقوم فرموده‌اید، و اگر اختیار تامه نداده‌اند

البته خواهیم که بدهند. زیرا که بحمدالله ملت خواهی ایشان مسلم و خیرخواهی دولت و عامه مسلمانان هستند. تأخیری که شده برای آن است که از طرف باشرف ایشان جزئیات مقاصد حقه اشعار نشده. حالاکه اوامر مطاعه حضرات آیات الله نجف روحی لهم فداه در اصلاح امور مملکتی آنجا رسیده و امر به اتحاد با اعلام مازندران فرموده از هیچ دقیقه فروگذار نخواهد نمود. آنچه را حضرت آقای ظهیرالدوله دامت شوکتہ اعلام فرمایند حقا بانها [بت] جد و جهد بقدر مقدور و پیشرفت که امروزه میزانش به دست خود حضرت عالی هم هست کوشش می‌کنیم، و از هر جهت اطمینان می‌دهم بشرط آن که «هم مگر لطف شما پیش نهد گامی چند».

محمدجعفر الحسنی الحسینی - محسن الحسنی الحسینی
(مُهر: تلگرافخانه مبارکه بارفروش)

۱۱۵

تلگراف حضوری صدرالعلماء و محسن الحسینی با ظهیرالدوله

از طهران به بارفروش
(نمره حضوری)

به تاریخ شب ۳ برج جدی، دو از شب، ایت‌ئیل سنه ۱۳۲۸

حضور حضرت اشرف آقای ظهیرالدوله دامت شوکتہ.

الآن که یک ساعت و نیم از شب می‌گذرد خیر دادند که سیم خبر نمی‌دهد. لهذا چون عارضه کسالت هم هست مرخص شدیم و منتظر اوامر مطاعه هستیم که اطلاع فرمایند.

محمدجعفر الحسنی الحسینی - محمدمحسن الحسنی الحسینی
(مُهر: تلگرافخانه مبارکه بارفروش)

۱۱۶

تلگراف حضوری ظهیرالدوله با صدرالعلماء

از بارفروش به طهران
(جواب حضوری)

به تاریخ شب ۳ برج جدی، دو از شب، ایت‌ئیل سنه ۱۳۲۸

قریان ذات مقدستان.

بیشتر از این نمی‌توانم زحمت داده باشم. مطالب بعد عرض خواهد شد. خدمت جناب آقای حاجی نظام‌الاسلام عرض سلام دارد.
صفاعلی

(مُهر: تلگرافخانه مبارکه بارفروش)

۱۱۷

تلگراف ظهیرالدوله به عین‌الدوله وزیر داخله

از بارفروش به طهران
(نمره دولتی)

تاریخ اصل ۵ - به تاریخ ۵ برج جدی ایت‌ئیل سنه ۱۳۲۸

انجمن اخوت به توسط جناب آقای ظهیر حضور، حضور مبارک حضرت مستطاب اشرف اقدس خداوندگار والا شاهزاده عین‌الدوله وزیر داخله مد ظله. با وجودی که رشیدالسلطان جالب و جاذب عطوفت اولیاء دولت و ملت است صد نفر شتر او را در سیاه‌کوه اصائلوها برده‌اند و هزار تومان

که آقا رضا خان به منصور خان بختیاری حقّ مأموریت سند سپرده بود بعد از رفتن مستشارالممالک به سمنان با کمال سختی از کسان رشیدالسلطان مطالبه می‌کنند و با وعده‌های صریح مرحمت‌آمیز اولیاء دولت ابدمدّت کمال تباين را دارد.

استدعا از حضور اقدس والا آن است که امر فوری در استرداد شترها صادر شده و هم امر فرمایند که کسان رشیدالسلطان را که بیچاره در مازندران منتظر دادخواهی و الطاف اولیاء دولت زحمت نداده اذیت و آزار نکنند و کدخدای قلی کردبچه در بوم‌هند^۱ قاصدی می‌آمده گرفته و لخت کرده، می‌خواسته او را بکشد و این حرکات بکلی منافی رأی خدام حضور مبارک است.

صفا علی

(مُهر: تلگرافخانه مبارکه بارفروش)

۱۱۸

تلگراف شیخ کبیر به صدرالعلماء و برادرش محسن الحسینی

از بارفروش به طهران

(نمره ۲۸)

تاریخ اصل ۵ - به تاریخ ۵ برج جدی ایت‌ئیل سنه ۱۳۲۸

حضور مبارک حضرت حجة الاسلام آقای صدرالعلماء و حضرت رکن الاسلام آقای میرزا محسن دامت برکاتهما.

۱. در راه آب علی در جاده مازندران، که معمولاً بومهن گفته می‌شود.

استفسار حال داعی^۱ توسط علمای اعلام و امراء عظام موجب کمال تشکر، بحمدالله نقاهت تخفیف، و بعد اهداء تحیت و سلام^۲ تصدیع که از بذل مساعی جمیله در رفع غوائل مازندران، چنانچه تقاضای خاطر شریفه حضرات آیات‌الله است مزید امتنان حاصل. البته از امثال آن وجودات سامیه همین قسم توقع است.

واضح است با توجه تامی که فرمودید عاجلاً تمام غوائل مرتفع خواهد شد و البته معلوم هر عاقلی است ملت مازندران هیچوجه در خیال تجزیه مازندران از ایران نبودند، بلکه تمام غرض صیانت این آب و خاک از اختلال حقوق و حدود برطبق مقاصدی که مشروحاً به عرض اولیاء امور رساندند و جناب اجل آقای میرزا ابراهیم خان عضو مجلس مقدس اگرچه در تلگراف سابق خودشان به جناب اجل اشرف آقای ظهیرالدوله دام اقباله سوءظنی در حق ملت مازندران فرمودند، لکن در تلگراف ثانی به ایشان رأی کل اختیارات تامه به جناب اشرف آقای ظهیرالدوله جبران و تدارک فرمودند. زیرا که آن جناب محض سمت بی‌غرضی و اصلاح کیشی نهایت محل اطمینان عامه است و چون هنوز بشارت رسمیت این امر نرسیده است استدعا است از مقام منیع وزارت جلیله داخله تلگراف رسمی در این باب به عموم علماء و امراء مازندران به نحوی که موجب اطمینان عموم باشد شرف وصول تا به مذاکرات با شخص آن جناب به نحوی که صلاح حفظ مملکتی است، بزودی رفع تمام غوائل و خاطر دعاگو هم آسوده باشد.

شیخ کبیر

(مُهر: تلگرافخانه مبارکه بارفروش)

۱. اصل: دائی

۲. اصل: تحية السلام

۱۱۹

تلگراف ظهیرالدوله به ابراهیم خان وکیل مازندران

از بارفروش به طهران
(نمره ۲ دولتی)

تاریخ اصل ۵- به تاریخ ۷ برج جدی، ایت‌تیل سنه ۱۳۲۸

جناب اجل آقای میرزا ابراهیم خان نماینده محترم دام مجده. نمی دانم اراده حضرت مستطاب اقدس والا وزارت داخله مدّ ظلّه در توجّه خاص به حال رشیدالسلطان و امنیّت و راحت او به چه طور امر می فرمایند. این بیچاره که دستش از همه جا کوتاه است. جز به دامن عفو و مرحمت و راحت‌بخشی اولیاء امور با پنجاه شصت نفر از خویشان و بستگانش در این زمستان در بارفروش ویلان و سرگردان و با کمال معقولیتی که به خرج می دهد تقریباً بودنشان اسباب زحمت اهالی شهر است. بخصوص در ایام عاشورا و حرکت دسته و فلان. استدعا دارم عفو، تکلیف او را که بعد از این چطور و به چه امنیّت زندگی خواهد کرد از اولیاء دولت ابدمدّت تحصیل فرموده زودتر مخابره فرمائید که پیش از عاشورا تکلیفش معین شود.

صفاعلی

(مُهر: تلگرافخانه مبارکه بارفروش)

۱۳۰

تلگراف ظهیرالدوله به مستعان‌الملک

[۱۲۲]

از بارفروش به طهران
(نمره ۱ دولتی)

تاریخ اصل ۷- به تاریخ ۷ برج جدی، ایت‌تیل سنه ۱۳۲۸

انجمن اخوت به توسط جناب آقای ظهیر حضور، خدمت جناب عالی آقای مستعان‌الملک دام مجده.

انشاءالله مزاج عالی خوش است. در باب داراب گُلا شبهه‌ای به خاطر عالی نیاید. در اول ورود فقیر جمعی غارت زده و آدم کشته شده متظلمانه آمدند و هم حضرات آقایان این جا جداً خواستند حکم قطعی به ورثه محسن میرزا داده شود، چنانچه به طهران هم تلگرافات مفصل گفته‌اند فقیر قبول نکردم. گفتم باید حکم از مرکز بیاید. اصرار کردند که در این گیر و دار محصول اینجا تلف و زیر پا بشود. فقط مأمور فرستاده شد که محصول و رئیس هرکس هست از او نوشته بگیرد و نظر توقیفی داشته باشد تا حکم قطعی آن بشود. و هم اهالی آنجا را آرام داشته باشد تارفع غائله بشود. جز این هرچه خدمت عالی عرض شده دروغ است، و این را هم البته تصدیق می فرمایند که کاری بی‌رویه نبوده است.

صفاعلی

(مُهر: تلگرافخانه مبارکه بارفروش)

۱۲۱

تلگراف وزارت جنگ به حکومت مازندران

از طهران به بارفروش
(نمره ۷۴ دولتی)

[۱۲۳]

تاریخ اصل ۷- به تاریخ شب ۸ برج جدی، ایت‌تیل سنه ۱۳۲۸

حکومت جلیله مازندران.

تلگراف آن حکومت جلیله در باب لباس و حقوق سرباز ساخلوی ساری واصل گردید. به اداره محاسبات قدغن شد قرار وصول و ایصال حقوق سرباز را بدهند. ولی در باب لباس از قرار اظهار آقای مدحت‌الممالک یکصد و هشتاد دست لباس در آنجا موجود و فعلاً در تحویل میرزا عبدالوهاب خان است. همان لباس‌ها را قدغن فرمائید به سرباز ساخلوی ساری بدهند. نمره ۱۰۰۸۰

وزارت جنگ

(شهر: تلگرافخانه مبارکه بارفروش)

۱۲۲

تلگراف ظهیرحضور (پسر) به ظهیرالدوله (پدر)

و جواب ظهیرالدوله

از طهران به بارفروش

(نمره ۴۷ دولتی)

تاریخ اصل شب ۹- به تاریخ شب ۹ برج جدی، ایت‌تیل سنه ۱۳۲۸

آستان مبارک حضرت آقا روحی فداء.

در مسئله رشیدالسلطان که می‌فرمائید جالب و جاذب عطف اولیای دولت و ملت است با آنچه که این‌جا شنیده می‌شود منافات کلی دارد. قاصدی از ایشان در سمنان گرفتار و بعد از استنطاق به طهران فرستاده‌اند

که حامل کاغذی برای نایب حسین کاشانی بود. مطالبی در آن کاغذ است بی‌اندازه حیرت‌انگیز. از این گذشته اخبار متواتر از قراردادهای مخالف رؤسای مازندران با رؤسای تراکمه استرآباد.

فدوی حیران است که چگونه داخل اصلاحات شود. در صورتی که پیدا است یکی از دو طرف دروغ می‌گویند و اغفال می‌کنند. این است که قبل از رساندن تلگراف مبارک به وزارت داخله از آستان مبارک کسب تکلیف می‌کند.

ظهیرحضور

(شهر: تلگرافخانه مبارکه بارفروش)

□

جواب به خط ظهیرالدوله زیر تلگراف

هو

جناب آقای ظهیرحضور دام مجده.

در مسئله رشیدالسلطان عرض می‌کنم. بعد از آن که ده مرتبه از برای او عفو استدعا شده و وضع حال او را نوشته‌ام هیچ جوابی مرحمت نشده. شاید او مایوسانه اقدامی کرده یا بکند. بعد از آنکه بیند دو ماه جواب صریح از طهران نمی‌آید البته مایوس می‌شود. در باب موافقت رؤسای مازندران با رؤسای ترکمان و استرآباد بیشتر از یک ماه و نیم است که تلگراف عرض کرده‌ام. دو کلام جواب صحیح از وزارت جلیله داخله نرسیده است. لابد سبب یأس می‌شود. چرا ملاحظه نمی‌فرمائید که فعلاً راه مازندران از تمام راه‌ها امن‌تر و خود مازندران امنیتش بهتر از همه جای

ایران است. در صورتی که هنوز یک جواب اطمینان برای اینها ترسیده است. همانطور که عرض شده بود به رشیدالسلطان امنیت بدهند که جاناً، مالاً (اگر چیزی داشته باشد) در امان و راحت است می‌رود به خانه‌اش و البته دیگر هم از این کارها نخواهد کرد. صراحتاً عرض می‌کنم اگر این‌طور جوابها دیر برسد و به همین‌طورها امروز و فردا بشود شاید سبب یأس و پراکندگی دیگران هم بشود، و هیچ کاری هم از پیش نرود. پس از آنکه اطمینان داده شد و مطمئن شدند اگر اقدامی برخلاف معقولیت و رفتاری که منافی اوامر اولیاء امور باشد ظاهر شد فقیر همه‌طور ضامن و مسئول خواهد بود.

صناعلی

۱۳۳

تلگراف پیرمردان اشرف به ظهیرالدوله

و جواب ظهیرالدوله

از اشرف به بارفروش

(نمره ۹)

تاریخ اصل ۹ - به تاریخ ۹ برج جدی، ایت‌ئیل سنه ۱۳۲۸

به حضور حضرت مستطاب اجل آقای ظهیرالدوله.

از تلگرافی که موسی خان همه روزه می‌کند گویا خیال آمدن اشرف را دارد. هرگاه به اشرف بیاید ماها تماماً راضی نبوده و او را راه نخواهیم داد. پیرمردان اشرف: نجف - آقا برار - موسی - محمدحسن - حسین - یحیی - رضاقلی - مهدی - موسی - علی اکبر - رجب علی - قاسم الحسینی -

نجف - قاسم - نجفقلی - محمدرضا - محمدعلی.

(شهر: تلگرافخانه مبارکه بارفروش)

□

جواب ظهیرالدوله به خط خود زیر تلگراف

هو

جواب اشرف نمره ۹

صاحبان امهار تلگرافی که شکایت از جناب اشرف‌الملک کرده بودند نشناختیم. خوب است چند نفرشان بیایند بارفروش در هیئت محترم مدیره تظلم کنند تا احقاق حق شود.

صناعلی

۱۳۴

تلگراف آقا میرزا ابراهیم خان نماینده مازندران به ظهیرالدوله و

جواب آن

از طهران به بارفروش

(نمره جواب ۲ دولتی)

به تاریخ شب ۱۰ برج جدی، ایت‌ئیل سنه ۱۳۲۸

هیئت وزرای عظام دامت شوکتهم به اطمینان شخص مقدس حضرت آقا از بذل مرحمت لازم درباره رشیدالسلطان مضایقه نخواهند فرمود و جواب رسمی وزارت داخله روز سه‌شنبه صادر و مخابره

می‌شود و لازم است پیش از وقت آقای رشیدالسلطان تأمینات لازمه به حضرت آقا بدهند که بتوانند ضمانت از حسن رفتار و صدق نیت ایشان نسبت به دولت بفرمایند. فدوی.

ابراهیم

(مُهر: تلگرافخانه مبارکه بارفروش)

□

جواب ظهیرالدوله به خط خود زیر تلگراف

جناب اجل عالی آقای آقا میرزا ابراهیم خان نماینده محترم دام مجده. تلگراف عالی بی‌اندازه سبب مسرت فقیر و تشکر و امیدواری تمام آقایان و رشیدالسلطان شد. امید است رفع تمام تصدیعات از اولیاء امور بشود. رشیدالسلطان با کمال امیدواری ملتزم است که پس از عفو و اطمینان چنانچه مرحمت فرموده و خواهند فرمود با کمال جانفشانی همیشه منتظر اوامر و ارجاع خدمت از طرف اولیاء دولت ابدمدت باشد چنانچه بوده است و پس از اطمینان برای خود و بستگانش چنانچه بوده‌اند اگر زحمتشان ندهند همواره اول نوکر مطیع و فرمان‌گذار دولت باشند و سواد همین تلگراف را که در حقیقت التزام‌نامه اوست با حضور حضرات آقایان و سران مهموراً به فقیر سپرده است و هم ضمناً از اولیاء دولت روزافزون مستدعی است که اسباب و زراعت و شتر و گوسفند که پس از آمدن به مازندران از خود و کسانش عناداً از دشمنی شخصی که با هم داشته برده‌اند پس از تحقیق گرفته و رد شود که همیشه برای خدمت بتواند معاش کرده و حاضر باشد.

صفاعلی

۱۲۵

تلگراف ظهیر حضور به ظهیرالدوله
و جواب ظهیرالدوله

از طهران به بارفروش
(نمره ۶۷ دولتی)

تاریخ اصل ۱۲ - به تاریخ ۱۲ برج جدی، ایت‌نیل سنه ۱۳۲۸

آستان مبارک مقدس حضرت آقا روحی فداه.

تلگراف مبارک در مسئله رشیدالسلطان زیارت شد. بطوری که حضرت آقای میرزا ابراهیم خان عرض کرده‌اند کمال مرحمت درباره ایشان خواهد شد و انشاءالله در عرض این هفته به عرض خواهد رسید. ظهیرحضور
(مُهر تلگرافخانه بارفروش)

□

جواب ظهیرالدوله به خط خود زیر تلگراف
هو

جناب اجل آقای آقا میرزا ابراهیم خان نماینده محترم دام مجده. دیروز که سه‌شنبه بود نظر به وعده صریح از صبح منتظر مرحمت فرمودن جواب بودم. نرسید. همتی بفرمائید.

صفاعلی

۱۳۶

تلگراف وزارت جنگ به ایالات و ولایات
و جواب ظهیرالدوله

از طهران به ولایات
(نمره ۵۴ دولتی)

به تاریخ ۱۳ برج جدی، ایت‌ئیل سنه ۱۳۲۸

متحدمال به ایالات و ولایات.

رؤسا و ذخائر ولایات آنچه فشنگ و غیره به سوار پیاده خارج محل
تاکنون داده و قبض دریافت داشته‌اید صورت به جزو بفرستید که لازم
است. نمره ۱۵۰۴

وزارت جنگ

(مهر: تلگرافخانه مبارکه بارفروش)

□

جواب به خط ظهیرالدوله زیر تلگراف

مقام منیع وزارت جلیله جنگ دامت شوکته.

از رئیس ذخائر اینجا صورت جزو فشنگ و غیره که سوار و پیاده
خارج محل تاکنون داده و قبض دریافت کرده است خواسته بودید با کمال
تأسف عرض می‌کنم که مازندران نه ذخیره دارد نه رئیس ذخائر. مگر به
توجهات مخصوص آن وزارت‌خانه محترم بعدها دارای ذخائر نظامی بشود.
صفاعلی

۱۲۷

تلگراف وزارت جنگ به رؤسای قشون ایالات و ولایات
و جواب ظهیرالدوله

از طهران به بارفروش
(نمره ۷۴ دولتی)

به تاریخ ۱۳ برج جدی، سنه ۱۳۲۸

رؤسای قشون ایالات و ولایات.

لازم است به وصول این تلگراف اسب و قاطر، موجودی اصطبل،
توپخانه ایالات را با حضور نماینده انجمن و رئیس محاسبات قشونی سان
دیده صورت مهمور به اداره محاسبات قشونی ارسال دارید تا حواله
جنس و حقوق عملجات اصطبل فرستاده شود. البته در رعایت صادره
سرعت این صورت اقدامات مجدانه به عمل خواهید آورد. زودتر برسد.
نمره ۱۱۶۳

وزارت جنگ

(مهر: تلگرافخانه مبارکه بارفروش)

□

جواب ظهیرالدوله به وزارت جنگ

مقام منیع وزارت جلیله جنگ دامت شوکته.

امر رفته است که اسب و قاطر موجودی اصطبل توپخانه اینجا با
حضور نماینده انجمن و رئیس محاسبات قشونی سان دیده شود که جنس

و حقوق عمله‌جات آن را مرحمت فرمایند. با نهایت خجالت عرض می‌کنم که در مازندران جز یک توپ قدیم که در شهر ساری برای شلیک روز ورود حکام سابق و ماه رمضان هست دیگر اثری از اسب و قاطر توپ و توپ نبوده و نیست.

صفاعلی

۱۲۸

تلگراف ظهیرالدوله (پدر) به ظهیرحضور (پسر)

از بارفروش به طهران

(نمره ۶ دولتی)

به تاریخ غروب ۱۴ برج جدی، ایت ثیل سنه ۱۳۲۹

انجمن اخوت، جناب آقای ظهیرحضور دام مجده.

خبر حکومت حضرت والا ظفرالسلطنه به استرآباد نمی‌دانید چه سوءاثری در مازندران کرده است. نزدیک است آنچه رشته‌ایم پاره شود. این چه اوضاعی است. هنوز جواب مطالب مازندران داده نشده زحمت دو ماهه ما را هدر می‌دهد. پس مقصود چیز دیگری است نه امنیت و آسایش. فقیر که صلاح نمی‌دانم تا بکلی امنیت به مازندران داده نشده حکومت به استرآباد برود.

آقا جانم، صریح بگویم. اگر مازندران راحت باشد، استرآباد بدون حکومت هم در کمال امنیت خواهد بود. اگر نه هیچ‌کس نمی‌تواند برود آنجا. می‌ترسم خیال بکنند قصدم توسعه اداره است والا صراحتاً عرض می‌کردم که امنیت و همه چیز استرآباد را خود فقیر متقبل هستم.

اگر مقصود اولیاء امور آسایش و امنیت مملکت است الان خوب است. خود جنابعالی، جناب مستطاب اجل آقای اقتدارالدوله را در معیت جناب اجل آقای آقا میرزا ابراهیم خان ملاقات کرده مذاکره کنید. بلکه عین تلگراف را به نظرشان برسانید. به شرحی که زودتر جواب بدهید که نزدیک است تمام کارها از دیر جواب دادن جنابعالی خراب بشود.

صفاعلی

(شهر: تلگرافخانه مبارکه بارفروش)

۱۲۹

تلگراف میرزا ابراهیم خان به ظهیرالدوله

از طهران به بارفروش

(نمره ۸۴ دولتی)

به تاریخ ۱۵ برج جدی، ایت ثیل سنه ۱۳۲۹

حضور مبارک حضرت آقا روحی فداه.

چنانچه به عرض رسانیده بودیم اولیای دولت جاویدمذت با کمال مرحمت بر سر آند که چشم از سوابق امور پوشیده در اصلاحات آینده نهایت مساعدت را بفرمایند و به موجب ضمانت و تعهد بندگان حضرت آقا روحی فداه نهایت لطف را درباره آقای رشیدالسلطان خواهند فرمود. امر و مقرر فرمایند با کسان خود مستقیماً به طهران بیایند تا قرار ترتیب خدمت و مأموریت ایشان داده شود.

در باب امور ولایتی و شخصی ایشان هم به محضر ورود به طهران رسیدگی و قرار عادلانه داده خواهد شد و به عقیده بنده خوب است بعد

از ورود اصلاح کارهای خودشان از مجلس مقدّس خواستار شوند. و این فدوی هم متعهد آنجا مستدعیات مشروع ایشان می‌باشد. فدوی.

ابراهیم

(مهر: تلگرافخانه مبارکه بارفروش)

۱۳۰

تلگراف ظهیر حضور به ظهیرالدوله

و جواب ظهیرالدوله

از طهران به بارفروش

(نمره ۷۴ دولتی)

به تاریخ ۱۵ برج جدی، ایت نیل سنه ۱۳۲۹

بعد از دو ماه وعده وزارت مالیه جواب می‌دهد ریاست مالیه آنجا با شریف‌السلطنه هست و اصرار دارند این دو روزه حرکت نماید. فرموده‌اند صلاح نیست احتشام یا دیگری برود. چه امر می‌فرمائید جواب فوری.

ظهیرحضور

(مهر: تلگرافخانه مبارکه بارفروش)

□

جواب ظهیرالدوله به خط خود زیر تلگراف به صنیع‌الدوله

به توسط جناب آقای ظهیرحضور دام مجده. خدمت حضرت مستطاب اجل اکرم عالی آقای صنیع‌الدوله وزیر مالیه دام اقباله‌العالی.

عمل مالیه هذه السنه مازندران شکل عجیبی پیدا کرده است. تقریباً بیست و پنج هزار تومان آقای شریف‌السلطنه وصول کرده به طهران فرستاده‌اند. مبالغی هم آقای اسمعیل خان امیرتومان به توسط بروات صادره ایشان وصول کرده‌اند. بعضی ارباب حقوق جزئی را هم پس از استیذان اعتمادالوزاره مستوفی محل برات کرده، مبلغی هم برات دست تحصیلدار است که می‌گوید از خودش قبض داده و برات را نگاه داشته است.

فقیر یقین دارم هرکس را از طهران مأمور بفرمائید هیچ‌طور نتواند مالیه هذه السنه را تصفیه کند. مگر به یکی از محترمین اهالی همین جا که صاحب نفوذ و قوه ولایتی باشد رجوع فرمائید که قبول مسئولیت جمع‌آوری کند. در این صورت فقیر مصلحتاً عمل مالیه هذه السنه را به آقای مقتدرالسلطان غلامحسین خان که از اشخاص درست کافی صاحب نفوذ اینجا است رجوع نمودم که با اعتمادالوزاره مستوفی محل که معاون آقای شریف‌السلطنه بوده است مشغول جمع‌آوری بشود و حکمش را التفات بفرمائید و گمان نمی‌کنم جز این ترتیب بشود از مالیه اینجا حسابی به دست آورد.

صناعلی

۱۳۱

تلگراف ذکاءالملک رئیس مجلس به ظهیرالدوله

از طهران به بارفروش

(نمره ۵ دولتی)

به تاریخ ۱۵ برج جدی، ایت ثیل سنه ۱۳۲۹

جناب مستطاب اجل اکرم آقای ظهیرالدوله حکمران مازندران دام اقباله.
تلگرافات عالی به وزارت داخله و آقای میرزا ابراهیم خان در باب
رشیدالسلطان و ندامت او از گذشته و جلب توجه اولیای دولت در آینده
همه ملاحظه شده موجب امتنان کامل از حسن اقدامات جناب مستطاب
عالی در اصلاح امور و خوشنودی تمام از آقای رشیدالسلطان گردید.
واضح است بعد از تعهد شخص حضرت عالی و مستدعیات
صادقانه رشیدالسلطان لازمه رعایت و مرحمت از طرف اولیای امور
درباره ایشان مبذول می‌شود و مثل سایر خدام دولت مورد مرحمت و
رجوع خدمت خواهند شد. البته با کمال امیدواری مستقیماً عازم طهران
شوند و مطمئن باشند که از طرف دارالشورای ملی توجه کامل درباره
متظلمین خاصه ایشان به عمل خواهد آمد و از طرف وزارت داخله هم در
همین زمینه به جناب مستطاب عالی تلگراف خواهد شد.

رئیس مجلس مقدس ملی

ذکاءالملک

(مُهر: تلگرافخانه مبارکه بارفروش)

۱۳۳

تلگراف ظهیرالدوله به رشیدالسلطان (زیر تلگراف پیشین)

هو

جناب رشیدالسلطان زید مجده.

پس از صدور تلگراف مرحمت اتصاف مجلس مقدس شورای ملی

شیدالله ارکانه به شرح و شرایطی که مرقوم رفته البته کمال شرف و امنیت
را داشته و آسوده باشید.

صفا علی

۱۳۳

تلگراف صدرالعلماء و محسن الحسینی به شیخ کبیر

از طهران به بارفروش

(نمره ۹۲ دولتی)

به تاریخ شب ۱۶ برج جدی، ایت ثیل سنه ۱۳۲۹

حضور مبارک حضرت حجة الاسلام آقای شیخ کبیر مد ظلّه و سایر حجج
اسلام دام ظلّهم و اجلالهم و امراء فخام و سرداران عظام دام اقبالهم.
بعد از ارائه تلگرافات و مذاکرات لازمه از مقام وزارت داخله دامت
شوکته دو ورقه تلگراف صادر و تقدیم شده. بعد از ملاحظه مجالی برای
اقدام در اصلاحات و اعاده آسایش خیالات باقی نمی‌ماند. امیدوارم به
برکات نیات حسنه بذل توجهی فرموده دوستان واقعی خود را سرافراز
فرموده خاطر حضرات آیات الله نجف روحی لهم الفداه را از قبول این
تمنا و امتثال این امر مطاع مبارک خورسند فرمایند. عنقریب اظهار امتنان
و مسرت خود را به همه اعلام خواهند فرمود.

احقر محمد جعفر الحسینی - اقل محسن الحسینی

(مُهر: تلگرافخانه مبارکه بارفروش)

۱۳۴

تلگراف صدرالعلماء و محسن الحسینی به ظهیرالدوله

از طهران به بارفروش

(نمره ۹۳ دولتی)

به تاریخ شب ۱۶ برج جدی، ایت ثیل سنه ۱۳۲۹

حضور مبارک حضرت اشرف آقای ظهیرالدوله حکمران مازندران دام اقباله. بعد از ارائه تلگرافات و مذاکرات از مقام رفیع وزارت داخله دامت شوکته تلگرافی صادر و تقدیم شده آسایش خاطر حجج اسلام مد ظلهم و جنابان سرداران و امراء فخام دام اجلالهم و رفاهیت اهالی آنجا منوط به توجهات خیرخواهانه بی‌غرضانه حضرت عالی می‌باشد. امید بشارت عاجل داریم.

احقر محمدجعفر الحسینی - احقر محسن الحسینی

(مهر: تلگرافخانه مبارکه بارفروش)

۱۳۵

تلگراف وزارت داخله به ظهیرالدوله

از طهران به بارفروش

(نمره ۴۲۷ دولتی)

به تاریخ شب ۱۶ برج جدی، ایت ثیل سنه ۱۳۲۹

حکومت جلیله مازندران.

خاطر شریف خوب مستحضر است که علت اصلی و اساس انتخاب جناب مستطاب عالی به حکمرانی مازندران آسایش اهالی آنجا و کمال حسن اعتماد و اطمینان اولیاء دولت و ملت به شخص محترم عالی بوده و از همان ساعت که جنابعالی از طهران حرکت کرده‌اید دارای همه قسم اختیارات از طرف دولت در تمثیت و تنظیم امور آنجا بوده الان هم در همان اعتبارات خود باقی و برقرار هستید.

در تلگرافات جنابان مستطابان شریعتمدار ملاذی الاسلام آقای شیخ کبیر و آقای علامه و سایر علماء اعلام و آقایان امراء و خوانین دامت تأییداتهم نیز خدمت حضرات مستطابان شریعتمدار ملاذی الاسلام آقای صدرالعلماء و آقای آقا میرزا محسن مجتهد دامت برکاتهم کمال قدرشناسی و اظهار مسرت از این حسن انتخاب شده بود و اسباب کمال رضایت خاطر گردید.

ولی در ضمن اظهارات خودشان اشاره فرموده بودند که در تمثیت امور آنجا لازم است از طرف دولت اختیارات تامه به جناب مستطاب عالی مرحمت شود و اسباب تعجب گردید که این تقاضا حقیقتاً در تحت عنوان تحصیل حاصل قرار گرفته و دولت در امور آنجا هیچ اقدامی را از تحت اختیارات جنابعالی خارج نمی‌دانند. لازم شد سؤال شود که نواقص کار جنابعالی چیست و ترتیب فعلی دوایر دولتی آنجا از چه قرار است.

چون دولت جنابعالی را از آن ساعت اول که عزیمت فرموده‌اید دارای تمام اختیارات می‌دانند البته اگر نواقص هم برای پیشرفت جریان وظایف مقام خود فرض کرده باشید در رفع آن همه قسم مساعدت و تقویت از جناب مستطاب عالی خواهد کرد و این قضیه را از مسلمات ثابت می‌داند که از شخص محترم عالی بعد از تمام امتحاناتی که در راه خدمت دولت داده‌اید هیچگونه قصور و غفلی در صلاحیه دولت و ملت

رخ نخواهد داد.

منتظرم هرچه زودتر آسایش اهالی و حسن جریان وظایف حکومتی هر نواقص به نظر شریف می‌رسد با ترتیب حاضره دوایر دولتی و ترتیبات کار آنجا راپورت جامع جنابعالی برسد. نمره ۱۱۶۷۴

وزارت داخله

(مُهر: تلگرافخانه مبارکه بارفروش)

۱۳۶

تلگراف وزارت داخله به علماء و اعیان مازندران

از طهران به بارفروش

(نمره ۴۲۸ دولتی)

به تاریخ شب ۱۶ برج جدی، ایت ثیل سنه ۱۳۲۹

خدمت جنابان مستطابان شریعتمدار ملاذی الاسلام آقای شیخ کبیر و آقای علامه و آقا شیخ محمدباقر لاریجانی و آقای امیر مکرم و آقای اسمعیل خان امیرتومان و سایر آقایان دامت تأییداتهم.

تلگرافات جنابان عالی را خدمت حضرات مستطاب شریعتمدار ملاذی الاسلام آقای صدرالعلماء و آقای آقا میرزا محسن مجتهد دامت برکاتهم ملاحظه کرده و از نیات صادقانه که در هر عصر و عهد نسبت به پیشرفت اصول اسلامیّت و ملاحظه مصالح مملکتی و ملت منظور نظر علماء اعلام بوده کمال خوشوقتی و امتنان حاصل است. چنانکه خود حضرات معزی الیهما کاملاً مستحضر و مسبوقند از طرف اولیاء دولت نیز عموماً و از طرف شخص مخلص خصوصاً هیچ منظور و مقصودی جز

آسایش اهالی و انتظام صفحه مازندران و اتحاد و اتفاق اهالی با پیشرفت نیات خیرخواهانه دولت نبوده و مأموریت مثل آقای ظهیرالدوله حکمران بی غرض صحیح و صدیق و محترمی نیز اولین دلیل و بزرگترین نمونه این مقاصد عالیّه است که با تمام اختیارات لازمه این مقام به حکمرانی آن صفحات اعزام شده و طرف همه قسم اعتماد و اطمینان اولیاء دولت و ابناء ملت بوده و هستند و از مسلمّات اولیه است که در هیچ تاریخ سر مصالح دولت رعایت مقتضیات وقت مرهوبی قصور و غفلت از ایشان مشهود نخواهد افتاد.

با این حال محلّ تعجب است که در ضمن مرقومات تلگرافی خدمت حضرات آقای صدرالعلماء و آقای آقا میرزا محسن اشاره شده است که سر تمشیت امور مازندران از طرف دولت لازم است اختیارات تامّه به آقای ظهیرالدوله مرحمت شود. لزوماً این مختصر را مزاحمت می‌ورزم که ایشان در مقام خدمت دولت همیشه امتحانات صادقانه خود را داده و از آن ساعت که به این مأموریت دولتی منتخب شده‌اند جامع جمیع اختیارات لازمه مقام خود بوده، حالا هم به همان اعتبار و اختیار باقی هستند و نمایندگی دولت البته با قدرت و اختیار به هر اقدامی که لازم بدانند توأم خواهند بود. حالا اگر نواقص در کار خود ملاحظه می‌فرمایند اولیای دولت را استحضاری حاصل نیست و البته هرچه اظهار نموده و هر تقویتی بخواهند قوای مساعدت دولت همیشه با ایشان همراه است و حالا هم از خودشان سؤال شده که هر مطلبی دارند اظهار نمایند و اگر نواقصی در کار خود فرض می‌نمایند رفع شود.

به جنابان عالی همین قدر زحمت می‌دهد که امروز روزی است که

۱. اصل: سولت (۲)

خدمت به این آب و خاک در حرایص اسلامیت دایره، امنیت آحاد و افراد اهالی خاصه آقایان مازندران است که همیشه در خدمت به دولت و ملت مبادرت و سبقت داشته‌اید و بهتر است آقایان امراء و خوانین نیز هریک به محل خود مراجعت کرده مشغول آسایش اهالی باشند و مسلم است آقای ظهیرالدوله هرچه نواقص در کار خود داشته باشند اولیاء دولت به حسن قبول پذیرفته جبران خواهند کرد. نمره: ۱۱۶۴۳

وزارت داخله

(مهر: تلگرافخانه مبارکه بارفروش)

۱۳۷

تلگراف وزارت داخله به ظهیرالدوله

و جواب ظهیرالدوله

از طهران به بارفروش

(نمره ۴۴۷ دولتی)

بتاریخ عصر ۱۶ برج جدی، ایت ثیل سنه ۱۳۲۹

آقای ظهیرالدوله حکمران مازندران.

اظهارات جناب مستطاب عالی در شفاعت رشیدالسلطان ملحوظ اولیاء دولت و امناء ملت گردیده گذشته از این که توسط جناب عالی مبنی بر حفظ مصالح مملکتی و آرزوی کمال دولت خواهی، و همیشه صوابدید خدمت‌گزاران و رجال صدیق دولت مقرون به قبول است بدیهی است ذیل رحمت و رأفت و عفو و اغماض دولت همیشه وسیع تر از سختی و انتقام بوده. وانگهی خود مخلص تصدیق می‌کنم که امثال رشیدالسلطان

باید در راه خدمت به مقامات عالیه نایل و از هر صدمه و زحمتی ایمن باشند.

و در صورتی که جنابعالی تعهد توبه و انابه او را فرموده و اطمینان از خدمتگذاری او در آتیه حاصل فرمائید البته توجهات دولت درباره او شامل خواهد بود و بطوری که از طرف مجلس مقدس شورای ملی شیدالله برکاته نیز تأمین‌نامه او شرف صدور یافته مقرر فرمائید به طهران آمده در جزو خدمت‌گزاران دولت مشمول مراحم اولیاء امور باشند.

نمره: ۱۱۷۰۰

وزارت داخله

(مهر: تلگرافخانه مبارکه بارفروش)

□

تلگراف ظهیرالدوله به خط او به رشیدالسلطان وزیر تلگراف پیشین

جناب رشیدالسلطان زید مجده.

پس از صدور تلگراف مرحمت‌اتصاف وزارت جلیله داخله مد شوکته به شرح و شرایطی که مرقوم رفته است البته کمال شرف و امنیت را داشته و آسوده باشید.

صناعلی

۱۳۸

تلگراف ظهیرالدوله به آقا میرزا ابراهیم خان

از بارفروش به طهران

(نمره ۹ دولتی)

به تاریخ شب ۱۸ برج جدی، ایت ٹیل سنه ۱۳۲۹

جناب اجل عالی آقای آقا میرزا ابراهیم خان نماینده محترم دام مجده. تقریباً لازم و اهم ترین کارهای این صفحه که شکرراً للمولی از غالب نقاط بهتر و امیدواریم که بدان خوبی که منظور نظر اولیاء امور است بشود نظر مخصوص است به حال و قال و جناب مستطاب امیر مکرم که این شخص محترم خانه و لانه و زندگی سیصدساله اش با خاک یکسان شده و تمام آنچه داشته است به غارت رفته و خیال نفرمائید که تمول امیر مکرم این جل و پلاس است که به نظمیه سپرده است. شاید چنانچه می گویند اگر تحقیق شود پنجاه برابر آن است و در نهایت سرگردانی و عدم اطمینان در بارفروش است و راستی عرض می کنم که اگر درست تدقیق بفرمائید تصدیق خواهید فرمود که تمام این اوضاع غرض و عداوت شخصی بوده، و در حقیقت نه دولت طرف بوده نه ملت.

در هر صورت باید فکر صحیحی در این باب بفرمائید و راهش را بنمائید که به همان ترتیب صحبت و تمام بشود و استدعا می کنم که زودتر بفرمائید یک خیالی هم به نظر فقیر رسیده که اگر سؤال بفرمائید عرض خواهم کرد. آخر می دانید که از اول با تمام حریت طلبها همراه و هم رکاب بوده است. او به مطلبها رسیده است این هنوز آواره است.»

صفا علی

(مُهر: تلگرافخانه مبارکه بارفروش)

۱۳۹

تلگراف ظهیرالدوله به وزارت داخله

از بارفروش به طهران

(نمره ۵ دولتی)

به تاریخ شب ۱۸ برج جدی، ایت ٹیل سنه ۱۳۲۹

انجمن اخوت به توسط جناب آقای ظهیرحضور دام مجده، به مقام منیع وزارت جلیله داخله دامت شوکته.

چند روز پیشتر حضرت اقدس والا فرمانفرما وزیر جنگ تلگرافی به عموم حکام هزار جریب و دو دانگه و چهار دانگه فرموده اند که خودشان و افواجشان کلیتاً در تحت اطاعت فرمان و خدمت گزاری حضرت والا ظفرالسلطنه حکمران استرآباد و شاهرود و بسطام و سمنان و دامغان و غیره غیره باشند. اولاً با اطلاعات صحیحهای که آن وزارت خانه جلیله دارند که اینجاها که گفته شده همه جزو مازندران است لابد باید جزء حکومت استرآباد شده باشد.

ثانیاً البته نظر مبارک هست که وقتی امر فرمودند که فقیر معجلاً به مازندران بیایم فرمودند که مخصوصاً جناب سردار افخم را به استرآباد تصویب کردیم که مستهلک در مازندران باشد و هم تلگراف فرمودید که حکومت سمنان هم تقریباً جزو مازندران است و هر مطلبی باشد مستشارالممالک در اطاعت حاضر خواهد بود.

به اطمینان آن فرمایشات آسایش و اهمیّت فعلی در مازندران حاصل شد و این تلگراف حضرت وزارت جنگ بکلی فقیر را از امنیت ولایتی و حضرات را از امنیت جانی و مالی که مرحمت شده مایوس می کند. پس

خوب است مرخص بفرمائید به طهران شرفیاب شده اگر دوباره لازم دانند مراجعت کند.

صفاعلی

(مهر: تلگرافخانه مبارکه بارفروش)

۱۴۰

تلگراف ظهیرالدوله به فرمانفرما وزیر جنگ

از بارفروش به طهران

(نمره ۵ دولتی)

به تاریخ شب ۱۸ برج جدی، ایت ثیل سنه ۱۳۲۹

به توسط جناب اجل آقای آقا میرزا ابراهیم خان نماینده محترم دام مجده، حضور حضرت مستطاب اشرف اقدس والا سرکار فرمانفرما وزیر جنگ دامت شوکته.

چون قشون مازندران که همیشه دارای اهمیت مخصوص بوده است اکنون در کمال بی‌ترتیبی و پریشانی است اگر رأی مبارک بر آن است که دوباره جمع و شکل نظامی گیرد و در حقیقت قابل حرکت باشد جناب اسمعیل خان امیرتومان را اگرچه معروف است برای ریاست قشون مازندران در حضور مبارک معرفی می‌کنم و تقریباً متعهد و ملتزم می‌شود که به هرطور اراده وزارت جلیله جنگ تعلق بگیرد و دستورالعمل بفرمایند سواره و پیاده مازندران را مرتب و بطور نظامی حاضر داشته باشد که الان تمام مازندران را به این قشون بتوانیم انشاءالله منظم نگاه بداریم و هم هر وقت برای استراباد لازم باشد و امر بفرمائید با کمال

زودی بتواند حرکت کند.

و آنچه به نظر فقیر می‌رسد این است که عرض و استدعای فقیر را قبول فرمائید که خاطر مبارک از این فقیر بکلی راحت باشد.

صفاعلی

(مهر: تلگرافخانه مبارکه بارفروش)

۱۴۱

تلگراف ظهیر حضور به ظهیرالدوله

از طهران به بارفروش

(نمره ۱۲۶ دولتی)

به تاریخ ۲۱ برج جدی، ایت ثیل سنه ۱۳۲۹

آستان مقدس حضرت آقا روحی فداه.

تلگرافات مبارک هریک به مقامات خودشان رسیده. وزارت داخله جواب مستقیماً مخابره می‌فرمایند. بعضی فرمایشات هم فرموده‌اند که با پست عرض می‌شود. وزارت مالیه هم جواب مستقیماً داده فرمودند امسال بجز شریف السلطنه مأمور دیگری نخواهد آمد و همان همراهی و مساعدت را با ایشان فرمائید تا مبلغ مأخوذیشان عاید دولت شود.

ظهیرحضور

(مهر: تلگرافخانه مبارکه بارفروش)

۱۴۲

تلگراف اشجع‌الملک به ظهیرالدوله
و جواب ظهیرالدوله

از ساری به بارفروش
(نمره ۶۰)

به تاریخ ۲۱ برج جدی، ایت ثیل سنه ۱۳۲۹

آستان مقدس حضرت اشرف آقا روحی فداه.

سرباز بی‌بال و پوش، بی‌حقوق، سرما سه درجه از صفر^۱ بالا و نصف مبتلا به اسهال و نصف مبتلا به آبله و ایام عزاداری هرگاه اجازه می‌فرمایند سرباز را مرخص و چهل نفر را برای حفظ شهر نگاه بدارم. حضرت اشرف اسعد آقای وزیر جنگ مدّ ظله همچو گمان فرمودند که تمام حقوق سرباز را از طهران می‌خواهم. حواله به محاسبات عسکریه فرمودند.

استدعای عاجزانه امر فرمایند هزار تومان از بابت بدهی خودم و ساسانی دریافت کرده به سربازها دادم. قریب هزار و پانصد تومان از بابت حقوق سرباز تا بعد از عاشورا باقی است. حواله فرمایند به کیخسرو و یا ساسانی یا طومانیانس از بابت بدهی خودشان بپردازند. والا مرخص فرموده سربازها بروند. هر وقت طلب کارها بر چاکر سخت کردند روانه آستان مبارک خواهم نمود. امر و مقرر فرمودند حضرات مأمورین از رکابدار کلاً بیابند حق‌الزحمت خود را دریافت دارند یا

۱. اصل: سفر

خیر؟ مقرر شود.

اشجع‌الملک

(شهر: تلگرافخانه مبارکه بارفروش)

□

جواب ظهیرالدوله به خط خود اشجع‌الملک زیر تلگراف
هو

جناب جلالت‌مآب آقای اشجع‌الملک نایب‌الحکومه ساری دام مجده.
از جناب مقتدرالسلطان و اعتمادالوزاره سؤال کنید بدهی کیخسرو و ساسانی و طومانیانس چقدر است. بنویسید تا فوری حواله شود و امیرالامراء العظام سیف‌الله خان سرتیپ فرستاده می‌شود که با حضور ریاست تلگرافخانه آنجا سان دیده حقوقشان را داده مرخص‌شان کنید.
صفاعلی

۱۴۳

تلگراف محسن‌الحسینی و رئیس‌العلماء به ظهیرالدوله
و جواب ظهیرالدوله

از اشرف به بارفروش

(نمره ۱۵)

به تاریخ شب ۲۲ برج جدی، ایت ثیل سنه ۱۳۲۹

حضور هیئت محترم مدیره مازندران دامت تأییداتهم.

از انتخاب آقای اشرف‌الملک برای حکومت اشرف احساس مرحمت تامه نسبت به اهالی شده، عموماً متشکرند. انشاءالله بذل توجه در استقرار ایشان و رفع موانع خواهند فرمود.

محسن الحسینی - ولی‌الله - رئیس‌العلماء

(مهر: تلگرافخانه مبارکه بارفروش)

□

جواب ظهیرالدوله به خط خود زیر تلگراف

خدمت حضرات مستطابان آقایان عظام سلمهم الله تعالی.

در حقیقت نظر به انتخاب و تصویب خود آن ذوات محترم جناب اشرف‌الملک به حکومت اشرف مقرر شده‌اند و همیشه نهایت رعایت و همراهی را از طرف آن جنابان نسبت به ایشان منتظریم.

صفا علی

۱۴۴

تلگراف ظهیر حضور به ظهیرالدوله

از طهران به بارفروش

(نمره ۱۲۰ دولتی)

به تاریخ ۲۲ برج جدی، ایت ثیل سنه ۱۳۲۹

آستان مقدس حضرت آقا روحی فداه.

تلگراف مبارک راجع به استرآباد زیارت و موجب تشویش و تأسف

شده. آقای اقتدارالدوله و آقای میرزا ابراهیم خان را متحیر داشته که چگونه اظهار و عنوان نمایند. عقیده آقایان این است که به هیچ وجه امر مازندران را مربوط به استرآباد نفرمائید و راضی نشوید که دولت را تا این درجه [در] محظور گذارند و جای تأسف است که با وجود مساعدتهای وزارت داخله در امور مختصه به مازندران فرمایشات مصلحانه حضرت آقا روحی فداه پیش آقایان اثر نکند و به خیالات خود باقی و اشکال تراشی فرمایند.

بندگان که از ممتنعات می‌دانیم این خیال پیشرفت کند و دولت بتواند قبول نماید و اگر آقایان [در صدد] اصلاح دولت و طلب امنیت مملکت هستند خوب است در این موقع باریک با دولت در سایر اصلاحات مساعدت فرمایند. چون جواب فوری امر شده بود فوراً اطاعت شد. ظفرالسلطنه نظر به اهمیت استرآباد حرکت فرموده‌اند و امید چنان است به همین وسایلی که آقایان در امنیت و آسایش استرآباد تعهد می‌فرمایند با اولیای امور مساعدت و موافقت کنند.

ظهیرحضور

(مهر: تلگرافخانه مبارکه بارفروش)

۱۴۵

تلگراف عین‌الدوله وزیر داخله به ظهیرالدوله

از طهران به بارفروش

(نمره ۶۰۸ دولتی)

به تاریخ ۲۴ برج جدی، سنه ۱۳۲۹

حکومت جلیله مازندران.

تلگراف جناب مستطاب عالی را که از بابت قشون مازندران به توسط آقای ظهیرحضور مخابره فرموده بودید ملاحظه کرده از مندرجات آن مستحضر شدم. اگر این اظهارات را کسی می‌کرد که اطلاع از ترتیبات قشونی آنجا نمی‌داشت هیچ جای تعجب برای مخلص نمی‌شد. ولی از جناب مستطاب عالی جای استعجاب است که با این که همیشه دیده و می‌دانید قشون مازندران برای ساخلوی‌های خدمت استراباد منظور و مأمور بوده و حالا هم برخلاف ترتیب سابق اقدامی نشده باز این فرمایشات را فرموده و این مسائل را اسباب یأس و دلسردی خود قرار می‌دهید. بلی خود بنده تصدیق دارم که محل قشون مازندران همیشه جزو مملکت مازندران بوده.

بطوری که می‌دانید حالا هم به همان حال باقی است و تغییری حاصل نکرده تا اسباب مأیوسی جناب مستطاب عالی یا آقایان خوانین و اهالی مازندران بشود. ولی در موقعی که قشون مازندران همیشه به حکم تبعیت برای مأموریت استراباد بوده البته هیچ امری [را] از تبعیت اصلی خود نمی‌توان تغییر داد و برای قشون مازندران که وظیفه [و] فریضه آنها خدمت دولت بوده و هست البته بجا نیست این مسائل دلسردی حاصل شود.

در خصوص سردار افخم هم راست است. آن وقت بنده خیال اعزام او را داشتم و به جنابعالی هم صحبت کردم. ولی از این صحبت مقصود این نبود که حکومت استراباد جزو مازندران باشد و جنابعالی خوب می‌دانید که این دو حکومت همیشه جدا بوده و هرکدام حکمران علی‌حده داشته‌اند. سمنان هم هیچ سمتی با مازندران نداشته که در تضمیم آن به مازندران رعایت قرب و مناسبت نشده باشد.

مقصود این است جناب مستطاب عالی خوب از نیت دولت در رفاه و آسایش آقایان مازندران سابقه و استحضار دارید و می‌دانید از هر تقویتی که در این باب از دولت خواسته‌اید قصوری نشده و مخصوصاً تلگراف کرده‌ام که اگر نواقصی در کارهای خود مشاهده می‌فرمائید بگوئید و حالی کنید مساعدت شود و البته مساعدت خواهد شد. با این حال نه برای جناب عالی، نه برای آقایان خوانین و امراء مازندران هیچ جای یأس و دلسردی و نومییدی نیست. باید با کمال اطمینان خاطر مشغول انجام وظایف خود بوده عموم اهالی را به توجه و تقویت دولت امیدوار فرمائید.

این نکته را هم در خاطر داشته باشید که در انتخاب حکومت استراباد و مازندران نظر به ربط و خصوصیات که این دو ولایت به حضرت مستطاب اجل اشرف آقای سپهدار اعظم دام اقباله دارند همیشه ملاحظه و رعایت تقویت و تصدیق معنوی ایشان به عمل آمده و از این نکات غفلت نشده است.

سلطان عبدالحمید

(مهر: تلگرافخانه مبارکه بارفروش)

۱۴۶

تلگراف میرزا ابراهیم خان به ظهیرالدوله

از طهران به بارفروش

(نمره ۱۳۹ دولتی)

به تاریخ ۲۵ برج جدی، ایت ثیل سنه ۱۳۲۹

حضور مبارک حضرت آقا روحی فداه.

کسالت حضرت وزیر جنگ و تعطیل ایام عاشورا تقدیم جواب را تعطیل کرده. در باب ریاست قشون مازندران همان‌طور که امر مبارک است اقدام می‌کند. با پست همه هفته هم شرحی به عرض می‌رساند که اگر آقای امیرتومان میل فرمودند تصویب بندگان حضرت آقا روحی فداه اقدام شود. فدوی.

ابراهیم

(مهر: تلگرافخانه مبارکه بارفروش)

۱۴۷

تلگراف میرزا ابراهیم خان به ظهیرالدوله

از طهران به بارفروش

(نمره ۱۳۸ دولتی)

به تاریخ ۲۴ برج جدی، ایت ثیل سنه ۱۳۲۹

حضور مبارک حضرت آقا روحی فداه.

حلول تعزیه‌داری وقت عرض جواب را به تأخیر انداخته. در مسئله جلب توجه اولیای دولت به طرف آقای امیر مکرّم که نهایت آرزوی طرفداران سلم و صلاح است تصور می‌کنم اکثریت با رأی مبارک باشد. ولی تصدیق نفرمائید که بعضی حرفها در این میان است که هیچ نباید گفت بیاید، بلکه باید گذشته را گذاشته و به اصلاح آینده پرداخت.

فدوی تصور می‌کنم که اگر به مکاتبات پستی این کار شروع و ختم شود بهتر از تلگراف است و منتظرم چیزی که به خاطر مبارک رسیده

دستخط فرمائید تا بدون فوت وقت در انجامش اقدام شود. فدوی هم با پست این هفته شرحی به عرض می‌رساند تا به خواست مولی خاطر بندگان آقای امیر دام اقباله از هر جهت راضی گردد. فدوی.

ابراهیم

(مهر: تلگرافخانه مبارکه بارفروش)

۱۴۸

تلگراف وزارت داخله به ظهیرالدوله

از طهران به بارفروش

(نمره ۶۲۹ دولتی)

به تاریخ ۲۵ برج جدی، ایت ثیل سنه ۱۳۲۹

حکومت جلیله مازندران.

به موجب اخبار واصله، چندی قبل فیض‌الله خان پسر ارشدالسلطان با جمعی از سوادکوهی به بعضی دهات فیروزکوه رفته سی تومان از قریه افترا و یک صد تومان از اهالی اروانه و پنجاه تومان از رعایای مهن گرفته و این روزها نیز عزیزخان پسر مرادخان با چند نفر شصت و پنج تومان از شهرآباد و چهل و پنج تومان از اهالی کتالان گرفته. تفصیل سقم و صحت این خبر چیست و چه اقدام فرموده‌اید. اطلاع بدهید. شهر محرم، نمره ۱۱۸۱۶

وزارت داخله

(مهر: تلگرافخانه مبارکه بارفروش)

۱۴۹

تلگراف محتشم‌السلطنه وزیر عدلیه به رؤسای عدلیه ایالات و ولایات
درباره تمبر دولتی

از طهران به ولایات
(نمره ۴۸۰ دولتی)

به تاریخ ۲۵ برج جدی، ایت ثیل سنه ۱۳۲۹

به عموم رؤسای عدلیه ایالات و ولایات اخطار می‌شود.

از قراری که مسموع می‌شود در بعضی نقاط عدلیه تمبر دولتی را که
برای الصاق به اسناد مردم فرستاده می‌شود گروگذارده و وجهی
می‌گیرند. لهذا اکیداً فذغن می‌شود گروگذاردن تمبر دولتی بکلی ممنوع و
هریک از رؤسا یا اجزای عدلیه تمبر گروگذارده و وجهی بگیرد که معادل
تمبر که گروگذارده‌اند جریمه شده و از شغل خود منفصل خواهند شد.
نمره ۱۲۷۸۰

محتشم‌السلطنه

(شهر: تلگرافخانه مبارکه بارفروش)

۱۵۰

تلگراف وزارت مالیه به انجمنهای ایالتی و ولایتی
درباره تعیین تاریخ فوت متوفی

از طهران به ولایات
(نمره ۲۱ دولتی)

به تاریخ ۲۵ برج جدی، ایت ثیل سنه ۱۳۲۹

به توسط پیشکاران مالیه به عموم انجمن‌های ایالتی و ولایتی.
چون در تعرفه‌های چاپی وراثت متوفیات ارباب حقوق دیوانی که از
ولایات به مرکز برای صدور فرمان فرستاده می‌شود تاریخ فوت متوفی
معلوم نیست و این مسئله اغلب اوقات در مرقع صدور فرمان اسباب
اشکال می‌شود و نیز میزان حقوق دیوانی متوفی و ورثه را لازم است اداره
مالیه معین نماید لهذا برحسب ضرورت اخطار می‌شود که از این تاریخ به
بعد.

اولاً باید تاریخ فوت متوفی در ورقه تعرفه معلوم باشد.
ثانیاً تعرفه را اداره مالیه از این تصدیق نوشته و حقوق متوفی و حقوق
شخصی ورثه را معلوم نمایند که تعرفه وراثت متوفیات بعد از تصدیق
انجمن محترم ولایتی و اداره مالیه به مرکز فرستاده شود.
بدیهی است که رعایت این ترتیب بطور کامل ملحوظ خواهد شد که
در صدور فرمان متوفیات تأخیری نشود. نمره ۱۹۸۲۱

وزارت مالیه

(شهر: تلگرافخانه مبارکه بارفروش)

بخش سوم

تلگرافهای مربوط به

استعفای ظهیرالدوله

www.tabarestan.info
تبرستان

تلگراف ظهیرالدوله به آقا میرزا ابراهیم خان
که استعفا را به عین الدوله اطلاع بدهد

از بارفروش به طهران
(نمره ۶ دولتی)

به تاریخ ۲۵ برج جدی، ایت‌نیل سنه ۱۳۲۹

جناب اجل آقای آقا میرزا ابراهیم خان نماینده محترم دام مجده.
چنانچه نظر عالی هست با اوامر و واگذار کردن اختیارات تامه و آن
که هرطور عرضی که بکنم پس از آنکه معلوم شد از راه دولت خواهی و
صلاح است قبول شود فقیر قبول خدمت مازندران و امنیت راههای اینجا
و مفتوح بودن طریق آذوقه طهران و آرام کردن سران اینجا را کرد.
همانطور که ملاحظه فرمودید تنها بدون خواستن قوه و هیچ چیز
روانه شدم و آقایان و اهالی اینجا هم نظر به فرمایشات و تلگرافات صادره
از مقامات عالی و حسن ظن شخصی فقیر را پذیرفته و تا اکنون الحق آنچه
گفته‌ام به قدر مقدور پذیرفته‌اند و شاهدش رسیدن برنج و زغال طهران
است از لاریجان و سوادکوه و مفتوح بودن راه پست و تجارت و امنیت
صفحه مازندران که شاید بهتر از همه جا بوده.
اکنون از بعضی جواب تلگرافات همچو فهمیده‌اند که دارای

اختیارات تامه نیستم که هیچ، بعضی عرایض هم قبول نمی‌شود. بدین سبب دیگر بکلی از فقیر هیچ کاری پیشرفت نخواهد کرد و بدون تعرض عرض می‌کنم و الان استدعا می‌کنم که به حضور حضرت مستطاب اشرف اقدس والا مد شوکته شرفیاب شده هر طور می‌توانید احضار فقیر را جداً از حضور اقدس استدعا کنید. چون دیگر کاری از فقیر ساخته نیست. اگر عرض نکنم و بمانم خطا کرده‌ام.

صناعلی

(مهر: تلگرافخانه مبارکه بارفرز)

۱۵۲

تلگراف شیخ کبیر و علماء به وکلای مجلس
درباره استعفای ظهیرالدوله

از بارفروش به طهران
(نمره ۱۰۳)

به تاریخ ۲۶ برج جدی، ایت‌ئیل سنه ۱۳۲۹

توسط جناب مستطاب ملاذ الاسلام آقای حاجی سید نصرالله اخوی دامت برکاته به مقام منیع وکلاء محترم دارالشورای ملی شیدالله ارکانهم و حجج اسلام دارالخلافه طهران دام ظلهم و وزراء عظام با احتشام زید اقبالهم العالی.

عموم داعیان، علماء مازندران عرایض لازم‌الظاهر و اخطارات فوری‌العلاج در علاج تقدیم می‌داریم که بعد از تشریف‌فرمائی اجل اشرف آقای ظهیرالدوله دام اقباله‌العالی به مازندران فوراً همه قسم امنیت

و سکون حاصل و ابواب حمل مال‌التجاره و آذوقه و سایر مایحتاج به طهران مفتوح، با اینکه معلوم هر خاطری است که بعد از پیش آمد غوائل سوق اردو به مازندران و اتفاقات غائله ماضیه حصول این مطالب عاجلاً از ممتنعات بود و این نشد مگر محض اطمینان عموم به نیات حسنه و مقام بی‌غرضی و اصلاح کیشی آن جناب که به این جهت تسلیم و انقیاد را نسبت به شخص آن جناب سرمایه همه قسم اصلاحات دانستند و داعیان بعد از احساس این قسم تسلیم از امراء عظام و سرکردگان به جهت فرط اهمیت مازندران به مقتضای تکلیف اسلامیت خودمان فریضه ذمه شمرده استدعای تعجیل رسمیت تفویض تمام اختیارات از اولیاء امور به آن جناب نموده که تا اطمینان عموم قائم و متزلزل نشده زودیر به توجه آن جناب اصلاحات تامه به عمل >آمده< ملت و دولت آسوده باشند. و بعد از وصول تلگراف رسمیت کمال تشکر حاصل، لکن بدون مجال اصلاح امور به بعضی از عملیات مثل حرکت نواب والا ظفرالسلطنه با استعداد مخصوص به حکومت استرآباد و صدور امر از وزارت جلیله جنگ به اطاعت قشون مازندران از ایشان و و که به هیچ وجه قبل از رفع غوائل مازندران مصلحت نبود، چنانچه جناب اجل اشرف آقای ظهیرالدوله برحسب معلومات خود صریحاً به اولیاء امور اخطار فرمودند بکلی سلب اطمینان عموم فراهم. زیرا که با عدم قبول و امضاء رأی ایشان در موجبات تحصیل اصلاح و اقدامات برخلاف به نحوی که از وزارت جلیله داخله به آن جناب تلگراف داده شده در صورتی که تفویض تمام اختیارات رسماً به ایشان نمودند اطمینانی باقی نخواهد ماند. به این جهت آن جناب هم لزوماً استعفاء داده عزیمت حرکت فرمودند و وضع مملکت هم قهراً به شکل اول رجوع نموده.

صریحاً عرض می‌نمائیم که با این حال چاره از داعیان سلب شده و

محضر اتمام حجّت در مقام اسلامیّت و حفظ استقلال مملکت تصدیق می‌نمائیم که اگر چنانچه علاج فوری نشود و جناب آقا حرکت فرمایند دچار اشکالات صعبه و عواقب وخیمه خواهیم شد که بکلی از حیطة علاج خارج شود.

دعاگو شیخ کبیر - دعاگو علامه - سیف‌الاسلام - میرزا محمد باقر - شیخ غلامعلی - شیخ محمد - شیخ جعفر - صادق الحسینی - میرزا محمد.

(مهر: تلگرافخانه مبارکه بارفروش)

۱۵۳

تلگراف وزارت مالیه به پیشکاران مالیه در موضوع ارسال اسامی مأمورین در ادارات

از طهران به ایالات و ولایات (نمره ۱۵۲ دولتی)

به تاریخ ۲۶ برج جدی، ایت‌ئیل سنه ۱۳۲۹

کلیه پیشکاران مالیه ایالات و ولایات.

صورت مأموریت وزارت داخله به موجب تلگراف متحدّمآل نمره ۷۲۱ خواسته شده بود این است اخطار می‌شود که صورت مأمورین سایر ادارات هم از قبیل عدلیّه، نظمیه، امنیه، کارگزاری، پست و تلگراف، گمرک، نمک، دوایر ثلاثه و غیره سریعاً با پست بفرستید. نمره ۶۲۹۷

وزارت مالیه

(مهر: تلگرافخانه مبارکه بارفروش)

۱۵۴

تلگراف وزارت جنگ به رؤسای قشون ایالات و ولایات برای ارسال صورت اسب و قاطر

از طهران به ولایات

(نمره ۷۴ دولتی)

به تاریخ ۲۶ برج جدی، ایت‌ئیل سنه ۱۳۲۹

رؤسای قشون ایالات و ولایات.

لازم است به وصول این تلگراف اسب و قاطر موجودی اصطبل توپخانه ایالات را با حضور بلدیّه انجمن و رئیس محاسبات قشونی سان دیده صورت مهور به اداره محاسبات قشونی ارسال دارید تا حواله جنس و حقوق عمله‌جات اصطبل فرستاده شود. البته از رعایت سرعت ایفاد این صورت اقدامات مجدّانه به عمل خواهید آورد که زودتر برسد. نمره ۱۱۶۳

وزارت جنگ

(مهر: تلگرافخانه مبارکه بارفروش)

۱۵۵

تلگراف عین‌الدوله وزیر داخله به حکام ایالات و ولایات در موضوع ارسال صورت جمع و خرج ماهانه

از طهران به ولایات

(نمره ۲۲۷ دولتی)

به تاریخ ۲۶ برج جدی، ایت‌نیل سنه ۱۳۲۹

به عموم حکام ایالات و ولایات تلگراف شود.

چون وظایف و اطلاعات احکام ایالات و ولایات در تسویه جمع و خرج وجوهاتی که توسط دوایر تابعه ایالات و ولایات از قبیل بلدی و نظمیّه و امنیّه مأخوذ می‌شود به مصرف می‌رسد شرط صحّت عمل و به این وسیله پیشرفت امور ملکیتی است و حکام در جزء این کلیه امور حوزه حکومت خواهند بود و نظر به وزارت داخله خواهند داشت.

نظر به حصول این مقصود و جلوگیری از حیف و میل عاید جدیده به عموم حکام اکیداً اخطار می‌شود که از این تاریخ به بعد لازم است از طرف حکام مفتش مخصوص برای رسیدگی به اعمال و خرج و دخل دوایر جدیده معین شده و ماه به ماه به اطلاع آن انجمن و پیشکار مالیّه مراقبت و رسیدگی کامل به محاسبات مأمورین جمع‌آوری دوایر ثلاثه و غیره کرده صورت جمع و خرج آن را برج به برج مرتب نموده ممهور با توضیحات لازمه به وزارت داخله ارسال و کلیه وجوهاتی که از محل مزبور دریافت و به مصارف نظمیّه و امنیّه و بلدیّه می‌رسد با کمال دقت و امعان نظر وقت ایالت و حکومت گردید و به اطلاع انجمن و مالیّه تا دینار آخر به محاسبت موظفین حساب و رسیدگی به عمل آمده در آخر ماه مرکز را مطلع نمایند و چنانچه از وجوهات و عواید جدیده هم مخارج مزبور از یک دینار حیف و میل نشود و یا این که به مصرف و مخارج غیر لازم رسیده باشد پس از آنکه توسط مفتش مخصوص به مرکز راپورت دهند البته مسئولیت تامّه آن توجه به حکام خواهند داشت لاغیر. بدیهی است مفاد تلگراف را با کمال جدیت موقع اجراء می‌گذارند. نمره ۸۳۷۱

سلطان عبدالمجید

(مُهر: تلگرافخانه مبارکه بارفروش)

۱۵۶

تلگراف عین‌الدوله وزیر داخله به فرمانفرمایان ایالات و ولایات درباره مالیات قپانداری

از طهران به ولایات

به تاریخ ۲۶ برج جدی، ایت‌نیل سنه ۱۳۲۹

به عموم فرمانفرمایان ایالات و ولایات تلگراف شود.

چون چندی بود که مالیات قپانداری در مرکز و سایر ولایات مملکتی محروسه شایع شده و اهالی از این تحمیل شکایت می‌کردند مراتب را به اطلاع مقام منیع مقدس مجلس شورای ملی شیدالله ارکانه رسانده نظر به کمال اهمّی که مجلس مقدّس به رفاه حال و آسایش عموم اهالی مملکتی کردند توجّهات خود را در این مبذول و مقرر داشته که عمل قپان در مرکز و ولایات موقوف شود.

این است اطلاع به عموم اهالی و ایالات و ولایات اعلام می‌شود از این تاریخ که یوم دهم محرم ۱۳۲۹ است عمل قپان موقوف است و مأمورین دوایر باید از این بابت وجهی از اهالی دریافت نکنند. مراتب را به اهالی اطلاع دهید. آنها را از این مرحمت و عنایت دولت امیدوار و متشکر خواهید داشت. ۱۳ محرم، نمره ۱۷۱۳

سلطان عبدالمجید، وزارت داخله

(مُهر: تلگرافخانه مبارکه بارفروش)

تلگراف آقا میرزا ابراهیم خان به ظهیرالدوله
و جواب ظهیرالدوله
در موضوع استعفای ظهیرالدوله

از طهران به ولایات

(نمرهٔ جواب ۶ دولتی)

به تاریخ شب ۲۷ برج جدی، ایت‌تیل سنهٔ ۱۳۲۹

حضور مبارک حضرت آقا روحی فداه.

بی‌اندازه از مدلول تلگراف مبارک متأسف و ملول شدم. مستدعیم
به‌طور اختصار فهرست مطالب و پیشنهادهائی که به وزارت داخله یا سایر
وزارت‌خانه‌ها فرموده‌اند و معطل مانده دستخط فرمائید تا فوری انجام و
اطاعت شود و برای مذاکره سندی در دست باشد. فدوی.

ابراهیم

(مُهر: تلگرافخانهٔ مبارکهٔ بارفروش)

□

جواب ظهیرالدوله به خط خود زیر تلگراف

جناب اجل آقای آقا میرزا ابراهیم خان نمایندهٔ محترم دام مجده.

علت استعفاء فقیر را سؤال فرموده بودید این است که مختصراً
عرض می‌کنم. البته وجدان خود جنابعالی شهادت می‌دهد که با آن همه
اختیارات تامه که به صلاح‌اندیشی فقیر در کار مازندران مرحمت شد که

مسبق هستید و این خدمتی که تا به حال شده دو فقره استدعا نظر به
صلاحیت وقت در باب رئیس مالیهٔ اینجا و فقرهٔ دیگر کرده‌ام هیچ‌کدام
قبول نشده و الان سه ماه است که هیچ تکلیفی برای راحتی و آسایش
جناب مستطاب آقای امیر مکرّم که می‌دانید قصد عمده آن بود معین نشده
و واقعاً دیگر خجالت می‌کشم که وعده بدهم. آقایان و اهالی تقریباً از
قبول مستدعیاتم مأیوس شده‌اند. این است که دیگر کاری پیشرفت
نمی‌کند و استدعا می‌کنم که احضار فرمایند.

صفاعلی

تلگراف ظهیرالدوله به عین‌الدوله توسط آقا میرزا ابراهیم خان

از بارفروش به طهران

(نمرهٔ ۷ دولتی)

به تاریخ ۲۸ برج جدی، سنهٔ ۱۳۲۹

به توسط جناب اجل آقا میرزا ابراهیم خان نمایندهٔ محترم دام مجده،
حضور مبارک حضرت اشرف اقدس والا وزیر داخله مدّ شوکته.

حضرات با کمال بندگی و تشکر که از عفو اولیای دولت و ملت
تحصیل کرده استدعای چاکرانه دارند که اولیاء دولت صراحتاً تلگرافی
مرحمت فرمایند که از گذشتهٔ آنها بکلی عفو و اغماض و صرف‌نظر
فرموده‌اند و هم از خود فقیر و حضرات آقایان علماء اینجا ضمانت مالی و
جانی می‌خواهند که همیشه در اینجا یا در طهران یا هر جا که باشیم عفو
دولت و ملت را دربارهٔ آنها یادآور باشیم که در کمال راحتی به خانه‌های

خودشان رفته همیشه منتظر ارجاع خدمت از طرف اولیاء امور باشند.
هر ساعتی که جواب مرحمت شود و فقیر این‌طور نوشته‌ای بدهد
می‌گویند متفرّق شده به خانه‌هاشان خواهند رفت. مرخص می‌فرمائید
بنویسم یا امری دیگر است. استدعای جواب عاجل دارد که مرحمت شود.

صفا علی

(مُهر: تلگرافخانه مبارکه بارفروش)

۱۵۹

تلگراف وزارت مالیه به پیشکاران مالیه ایالات و ولایات
طرز ارسال صورت عایدات کارگزاریها

از طهران به ولایات

(نمره ۲۱۶ دولتی)

به تاریخ ۲۹ برج جدی، ایت‌ئیل سنه ۱۳۲۹

إبه اکلیه پیشکاران مالیه ایالات و ولایات تلگراف شود.

برحسب تقاضای وزارت مالیه تلگراف متحدالمالی از وزارت
خارج به قاطبه کارگزاریها مخابره شده است که حساب کلیه عایدات
خود را در آخر ماه، آخر برج به ادارات مالیه بدهند و لهذا اخطار می‌شود
این صورتها در موقع از کارگزاری تحصیل و سواد صحیح و مصدّق آن را
در آخر هر برج به صورت حساب هذه السنه ضمیمه گردد. مرتباً به دفتر
محاسبات کل بفرستند. نمره ۶۰۶۷

وزارت مالیه

(مُهر: تلگرافخانه مبارکه بارفروش)

۱۶۰

تلگراف وزارت مالیه به پیشکاران مالیه ایالات
در موضوع ارسال صورت عایدات عدلیه

از طهران به بارفروش

(نمره ۱۸۴ دولتی)

به تاریخ ۲۹ برج جدی، ایت‌ئیل سنه ۱۳۲۹

به تمام پیشکاران مالیه ایالات.

چون عایدات عدلیه ولایات [برای] حقوق اداره اجزاء کافی نیست به
موجب تصویب وزارت جلیله عدلیه باید حقوقات خرج آمده اجزاء عدلیه
را ایصال داشته و صورت عایدات عدلیه [را] در هر ماه به وزارت مالیه
بفرستید.

وزارت مالیه

(مُهر: تلگرافخانه مبارکه بارفروش)

۱۶۱

تلگراف وثوق السلطنه به ظهیرالدوله
درباره قبول مأموریت میرزا حسن خان

از طهران به بارفروش

(نمره ۳۲۰ دولتی)

به تاریخ ۲۹ برج جدی، سنه ۱۳۲۹

حضور حضرت مستطاب اجل اکرم آقای ظهیرالدوله حکمران مازندران دامت شوکتہ.

مرقومہ تلگرافی زیارت شده، اینکه انتخاب اداره محاسبات را نسبت به مأموریت آقای میرزا حسن خان تصدیق فرموده‌اید از این حسن قبول حضرت عالی اداره محاسبات نهایت تشکر و امتنان را دارد و آقای میرزا حسن خان هم که از محترمین اداره محاسبات هستند نظر به حکومت و فرمانفرمایی که حضرت اجل، راغب به این مأموریت گردیده‌اند. چون هم به ملاحظه لطف اهالی و آقایان یک نوع اختصاصی به بنده دارد در واقع برادر خود را خصوصاً مأمور آنجا قرار دادم. البته مقدمشان گرامی خواهند داشت. دستورالعمل هم که مقرر شده بود برای ایشان فرستاده شود به وسیله پست ارسال خواهد شد.

وثوق السلطنه

(مهر: تلگرافخانه مبارکه بارفروش)

۱۶۲

تلگراف ذکاءالملک رئیس مجلس شورا به علمای مازندران در جواب نامه آنها به حاجی سید نصرالله تقوی

از طهران به بارفروش
(نمره جواب ۱۰۳)

به تاریخ ۲۹ برج جدی، ایت‌ئیل سنه ۱۳۲۹

خدمت ذی شرافت جنابان مستطابان ملاذالاسلام والمسلمین آقایان علمای عظام دامت افاضاتهم.

تلگراف شریف که توسط جناب مستطاب آقای حاجی سید نصرالله دامت برکاتهم به مقام دارالشورای ملی مخابره فرموده بودید شرف وصول داد. از این که ذوات محترم دخیل اصلاحات عمومی گردیده خواسته‌اند با نیات^۱ حسنه و مصالح دولت مشارکت فرمایند خیلی مایه مسرت و امیدواری خاطر گردید. ولی کمال حیرت است که چگونه امور مازندران را مربوط به جاهای دیگر داشته و ترتیباتی که همواره در جریان امور مملکتی معمول بوده در این موقع منافی صرفه و صلاح تصور شده است.

از تعیین حکومت استرآباد که پیش اولیای امور کمال اهمیت را دارد اظهار نگرانی کند و از ملاحظات وزارت جنگ در امور نظامی عنوان منافرت و ملال فرمایند. در حقیقت هرگاه بطور انصاف و بی غرضی ملاحظه شود از اقداماتی که دولت در ترمیم امور مازندران کرده است جای هیچ طور سخنی نمی ماند.

مثل وجود مبارک آقای ظهیرالدوله که نهایت قدر و اهمیت را در دربار همایونی دارد به سرپرستی منصوب و اختیارات تامه برای اصلاحات کلی به ایشان داده و برای انجام هرطور تقاضای مشروعه حاضر شده دیگر چه جای آن است که حضرت آقای ظهیرالدوله یا سایر آقایان محترم مازندران اصلاح امور محلی را وا گذاشته در امور خارج که مداخله در امور مملکتی است دخیل شوند و اقدامات دولت در اصلاحات مملکتی برای این که مساعدت فرمایند نکند.

رجای واثق چنان است که قدری دقت و تأمل در حقیقت امور فرموده و نظر به اهمیت موقع چنانچه وظیفه هر ایرانی و اسلام دوست

۱. اصل: نهایت.

است در مقام حفظ قوای دولت از هیچگونه فداکاری مضایقه نفرموده نیات مقدسه را شریک افکار دارالشورای ملی داشته حیثیت دولت را محفوظ و رعایت مناسبت را بیش از این بفرمائید تا به خواست خداوند تبارک و تعالی و حسن موافقت آن ذوات عالیه مقاصد مشروعه که حفظ بیضه اسلامی است حاصل آید.

رئیس شورای ملی

ذکاءالملک

(مهر: تلگرافخانه مبارکه بارفروش)

۱۶۳

تلگراف حاج سید نصرالله تقوی به علمای مازندران در خصوص تعرض و استعفای ظهیرالدوله

از طهران به بارفروش

(نمره جواب ۱۰۳)

به تاریخ ۲۹ برج جدی، ایت‌ئیل سنه ۱۳۲۹

خدمت بابرکت جنابان مستطابان رکن‌الاسلام آقای شیخ کبیر و آقای علامه و سایر آقایان علمای اعلام مازندران دامت افاضاتهم.

تلگراف مشروحه راجع به تعرض حضرت حکمران و نسبت بی‌لطفی به اولیای امور شرف وصول داده به مقامات عالیه و مصادر امور نیز ارائه شد و در حقیقت مورث تأسف کلی گردید که با آن همه اطلاعات عمیق که بر اوضاع حالیه دارند چگونه اقدام به اصلاحات لازمه را واگذاشته امور خارج از حوزه مازندران را وسیله شکایت و رنجیدگی قرار

می دهند و از آن اختیارات تامه که دولت به حضرت حکمران داده استفاده نمی فرمایند و از تعیین حکومت برای جای دیگر اظهار نگرانی می فرمایند. داعی هم مثل تمام آقایانی که تلگراف عالی را ملاحظه فرمودند ملول و متأسف شوند.

در موقعی که اولیای امور با تمام همّت برای ترتیب اصلاحات راجعه به مازندران مستعد و حاضر شده‌اند آن ذوات محترم چنین موقعی را از دست داده و تعهدات خارج وقت شریفه را که باید صرف جلائل امور شود در آشفتگی و پریشانی خاطر اولیای امور مصروف دارند. این است که داعی نظر به وظیفه اسلامیّت و ایرانیّت خود لازم دانسته از خاطر مبارک آن ذوات مقدسه یادآوری می نمایم که گذشته را قیاس بر آینده نفرمائید و از مقتضیات وقت که حفظ اتفاق و اتحاد عمومی و مساعدت با حیثیات و مقاصد حسنه دولت است فروگذار و تغافل نفرمایند که اگر خدای نخواستند ندامتی پیش آید سود نخواهیم برد. همواره از نفوس طیبه و نیات مقدسه آقایان عظام در اصلاح امور استمداد می جویم.

نصرالله تقوی

(مهر: تلگرافخانه مبارکه بارفروش)

۱۶۴

تلگراف سپهدار اعظم (محمدولی تنکابنی) به امیر مکرم و امیر تومان

از طهران به بارفروش

(نمره ۱۴۸ دولتی سفارشی)

به تاریخ ۲۹ برج جدی، ایت‌ئیل سنه ۱۳۲۹

خدمت جنابان مستطابان اجل اکرم آقای امیر مکرم و امیر تومان دامت شوکتهم.

آقا میرزا شیخ علی وارد، سراسله زیارت. تعطیل امور به واسطه ورود والاحضرت نیابت سلطنت عظمی. امیدواریم تا ده روز دیگر وارد شوند. حضرت حکمران مکتوبات خوب می نویسند. خواهشمندم از آن جنابان عالی که در اطاعت و ترضیه خاطرشان سعی فرموده و عموم علمای اعلام و امراء و اعیان آن خطه این خواهش و نصیحت مرا بپذیرند.

انشاءالله پس از ورود نیابت سلطنت عظمی با کابینه وزرای عظام و مجلس مقدس با عزم راسخ آن حوزه که لازم قرار و انتظام مملکتی آن حدود و آسودگی و اطمینان خاطر اهالی است قرار قاطع داده خواهد شد و به آقای رشیدالسلطان هم وعده مرحمت اولیای دولت را بدهید و خیلی هم تند نرود و رضای خاطر حضرت حکمران را برای خود ذخیره داشته باشد تا انشاءالله انجام کار و امورات کلیه بشود.

سپهدار اعظم

(نهر: تلگرافخانه مبارکه بارفروش)

۱۶۵

تلگراف عین الدوله وزیر داخله به ظهیرالدوله
درباره رشیدالسلطان و ارجاع خدمت به او

از طهران به بارفروش

(نمره ۷۲ دولتی سفارشی)

به تاریخ ۲۹ برج جدی، ایت ثیل سنه ۱۳۲۹

حکومت جلیله مازندران.

نظر به اظهارات جناب عالی و استدعا و شفاعتی که از رشیدالسلطان فرموده بودید تلگرافات مرحمت آمیز از مقام منبع مجلس مقدس شورای ملی شیدالله ارکانه در باب او شرف صدور یافته. از طرف وزارت داخله نیز آنچه لازم است بود خدمت عالی مخابره شد و چون سلیقه من بر این است آنچه گفته و نوشته می شود هرچه سریع تر عمل و اقدام شود برای او کار و خدمت مخصوص در نظر گرفته شده. لازم است او را امیدوار و فوری روانه نمائید، آمده به خدمتی که از طرف دولت مقرر است اشتغال نماید. نمره: ۱۱۹۴۱۰

سلطان عبدالحمید

(نهر: تلگرافخانه مبارکه بارفروش)

۱۶۶

تلگراف صدرالعلماء و محسن الحسنی به ظهیرالدوله
درباره رشیدالسلطان و استعفای خود ظهیرالدوله
و جواب ظهیرالدوله

از طهران به بارفروش

(نمره ۴ دولتی)

به تاریخ شب اول برج دلو، ایت ثیل سنه ۱۳۲۹

حضور مبارک حضرت اشرف آقای ظهیرالدوله حکمران دام ظلّه.

حضرت عالی که ابدأ از حالات و حوادث اطلاعی نمی فرمائید. اگر باز جهت آسایش اهالی است ممنونم. از بس درالسنه اخبار اراجیف

منتشر شده است «در گمان افتاده جان اولیاء».

تلگراف مغرضانه از حضرات حجج آنجا دام ظلّهم زیارت و مایه تعجّب شد. در این مدت هرچه انتظار کشیدیم امری و اطلاعی نرسیده و ارائه‌ی طریقی نفرمودید. حالا متحیریم که چه عرض کنیم. البته اگر فرمایشی باشد و بفرماید در انجامش حاضر بوده و هستیم.

محمدجعفر الحسینی - محسن الحسینی الحسینی

(مُهر: تلگرافخانه مبارکه بارفروش)

□

جواب ظهیرالدوله به خط خود به صدرالعلماء زیر تلگراف

هو

خدمت ذی مرحمت حضرات مستطاب آقایان حجج اسلام آقای صدرالعلماء و آقای آقا میرزا محسن سلیمان الله تعالی.

پس از عرض سلام اطلاعات اینجا را جوینا شده بودید آقای رشیدالسلطان که چنانچه تلگرافاً به آستان مجلس مقدّس شیدالله ارکانه و حضور حضرت مستطاب اشرف اقدس والا مدّ شوکته عرض کرده در کمال اطاعت و امید امروز می‌رود و حضرات منتظرند که استدعای عفو و اغماض که برای آنها شده جوابش مرحمت شود و بروند.

علت استعفای فقیر را هم در تلگراف جناب آقای آقا میرزا ابراهیم خان ملاحظه خواهید فرمود. همیشه منتظر الطاف ظاهری و باطنی است. صفاعلی

۱۶۷

تلگراف آقا میرزا ابراهیم خان به ظهیرالدوله
پیشنهاد فرستادن مقصرین به استقبال نایب السلطنه
و جواب ظهیرالدوله

از طهران به بارفروش

(نمره ۶ دولتی و جواب ۷ دولتی)

به تاریخ شب ۲ برج دلو، ایت‌ئیل سنه ۱۳۲۹

تلگراف مبارک راجع به عفو از تقصیرات آقایان به وزارت داخله تقدیم شد فوری. با وجودی که وجود رجال را مایل می‌دانم که بذل مرحمتی در این مورد فرموده باشند یک پیشنهاد دارم که اگر آقایان می‌خواهند بکلی حرفها تمام شود و داخل در خدمات شرف [اندوز و] محل اطمینان و توجه اولیای امور باشند فوراً حرکت فرموده از راه دریا بروند رشت که رسم استقبالی از والا حضرت اقدس آقای نایب السلطنه به عمل آورده در رکاب ایشان به طهران آمده اینجا امور خود را اصلاح فرمایند. چاکر یقین دارم مظهر مرحمت شده خدمات عمده رجوع خواهد شد. آقای نایب السلطنه امروز وارد بادکوبه می‌شوند. فدوی.

ابراهیم

(مُهر: تلگرافخانه مبارکه بارفروش)

□

جواب ظهیرالدوله به خط خود زیر تلگراف

هو

جناب اجل عالی آقای آقا میرزا ابراهیم خان نماینده محترم دام مجده. تلگراف عالی تقریباً ظهر ۲۰ رسید. خیلی متأسف شدم که کاش دریا آرام و وقت و هوا مساعد بود خودم هم با آقایان در انزلی می‌توانستیم درک حضور مقدس والاحضرت اقدس آقای نایب‌السلطنه را کرده شرفیاب شویم. ولی افسوس که به اندازه‌ای دهنه مشهدسر به هم خورده و کولاک است که صدای دریا تا بارفروش که سه فرسنگ است می‌رسد. خود آقایان هم مستقیماً به جناب اجل عالی تلگرافی کرده‌اند، ملاحظه می‌فرمائید.

صناعلی

۱۶۸

تلگراف ظهیرالدوله به عین‌الدوله درباره عفو رشیدالسلطان و آمدن طهران

از بارفروش به طهران (نمره ۱ دولتی)

به تاریخ ۲ برج دلو، سنه ایت‌ئیل ۱۳۲۹

به توسط جناب ظهیرحضور، حضور مبارک حضرت مستطاب اقدس خدایتند والا شاهزاده عین‌الدوله وزیر داخله مدّ ظلّه.

همان‌روز که تلگرافات مرحمت‌اتصاف مبارک در عفو و امید رشیدالسلطان رسید عازم حرکت بود. برف و سردی فوق‌العاده و بعضی گرفتاریهای شخصی او مانع حرکت بود. امروز ۲۰ محرم با کمال

امیدواری و نهایت آرزوی آستان‌بوسی حرکت می‌کند و چنانچه تلگرافاً از حضور اقدس استدعا کرده مرخص خواهند فرمود که به خانه‌اش سرکشی کرده از آنجا شرفیاب شود و به ساحت و مقام منیع مجلس مقدّس شورای ملی شیدالله ارکانه نیز عرض شد. الامر الاقدس مطاع.

صناعلی

(مهر: تلگرافخانه مبارکه بارفروش)

۱۶۹

تلگراف رشیدالسلطان به عین‌الدوله وزیر داخله

از بارفروش به طهران

(نمره ۲ دولتی)

به تاریخ ۲ برج دلو، سنه ایت‌ئیل ۱۳۲۹

به توسط جناب مستطاب اجل آقای ظهیرحضور دام اقباله، حضور مبارک بندگان حضرت مستطاب اشرف ارفع اقدس والا آقای وزیر داخله روحی فداه.

از وصول تلگرافات مرحمت‌آمیز از مقام منیع مجلس مقدّس شورای ملی شیدالله ارکانه و بندگان حضرت اقدس در باب تأمین و اطمینان چاکران مایه مزید تشکر و افتخار گردید. امیدواریم انشاءالله تعالی بعدها بطوری کمر خدمت و جان‌نثاری به میان ببندیم که ترضیه خاطر مبارک به عمل آید.

اینکه امر و مقرّر فرمودند مستقیماً شرف‌اندوز آستان مبارک شود به ملاحظه اصلاح امور شخصی خود از طرف کارگزاران حضرت اشرف

آقای ظهیرالدوله اجازه مرخصی چندروزه خواسته که به خوار رفته از آنجا شرفیاب آستان مبارک گردد.

رشیدالسلطان

(شهر: تلگرافخانه مبارکه بارفروش)

۱۷۰

تلگراف ظهیرالدوله به مجلس شورای ملی

از بارفروش به طهران

(نمره ۳ دولتی)

به تاریخ ۲ برج دلو، سنه ایت‌ئیل ۱۳۲۹

به توسط جناب اجل آقای آقا میرزا ابراهیم خان نماینده محترم، به عرض مقام رفیع ریاست محترم مجلس مقدس شورای ملی شیدالله ارکانه می‌رساند.

تلگراف مرحمت‌انصاف مبارک که در عفو و اغماض گذشته رشیدالسلطان و امیدواری آینده ایشان شرف صدور یافته بود مایه کمال شرف و نهایت امیدواری او شده آرزو می‌نماید که خداوند به او توفیق خدمت در راه دولت و ملت کرم فرماید و هم تلگرافی خودش بدان ساحت مقدس عرض و استدعا کرده که مرخص فرمایند، به خانه اش رفته از آنجا بدان آستان ملت پاسبان عتبه بوس آید.

صفاعلی

(شهر: تلگرافخانه مبارکه بارفروش)

۱۷۱

تلگراف رشیدالسلطان به آقا میرزا ابراهیم خان

از بارفروش به طهران

(نمره ۲ دولتی)

به تاریخ ۲ برج دلو، سنه ایت‌ئیل ۱۳۲۹

خدمت ذی‌مسرت جناب مستطاب اجل آقای میرزا ابراهیم خان نماینده مجلس مقدس شورای ملی دام اقباله.

از تلگرافاتی که در باب اصلاح امور چاکران به آستان مبارک حضرت اشرف آقا روحی فداه فرموده بودید مایه هزاران تشکر و امتنان گردید. امیدواریم انشاءالله این مرحمت جنابعالی پاینده و برقرار بماند و انشاءالله سایر مستدعیات خود را از خوار به عرض می‌رسانم.

رشیدالسلطان

(شهر: تلگرافخانه مبارکه بارفروش)

۱۷۲

تلگراف ظهیرالدوله به رشیدالسلطان

بی تاریخ

هو

جناب آقای رشیدالسلطان دام مجده.

انشاءالله حال ما خوب است. خورسند شدم که یادم کردید. مطلبی

را که اظهار کردید به توسط جناب اجل آقای آقا میرزا ابراهیم خان تلگرافاً به وزارت جلیله داخله عرضه داشتم و خود شما را هم متذکر می‌کنم که به آقا میرزا ابراهیم خان تلگراف کنید. مگر فراموش کرده‌اید که ایشان قول داده‌اند که با شرایط مقررہ کارهای شما را انشاءالله اصلاح کنند.

صناعلی

۱۷۳

تلگراف ظهیرالدوله به آقا میرزا ابراهیم خان

هو

به توسط جناب اجل آقای آقا میرزا ابراهیم خان نماینده محترم دام مجده. به مقام منبع وزارت جلیله داخله آقای رشیدالسلطان از ایوانکیف این تلگراف را به فقیر نموده که عیناً ملاحظه می‌فرمائید (...). چون در کمال اطاعت اوامر و اطمینان اولیاء دولت قاهره را پذیرفته خوب است اولیاء امور رعایت جانب او را مراعت فرمایند.

صناعلی

۱۷۴

تلگراف رشیدالسلطان به رئیس مجلس شورای ملی

از بارفروش به طهران

(نمره ۱ دولتی)

به تاریخ ۲ برج دلو، سنه ایت‌ئیل ۱۳۲۹

به توسط جناب مستطاب آقای آقا میرزا ابراهیم خان نماینده محترم دام اقباله، مقام منبع مجلس مقدس شورای ملی شیدالله ارکانه.

تلگرافات مرحمت‌آمیز که در تأمین و اطمینان چاکران شرف صدور یافته بود مایه هزاران سربلندی و افتخار بین همگنان گردید. با نهایت تشکر و از صمیم قلب از درگاه حضرت احدیت استدعا می‌نماید خداوند توفیق جان‌نثاری و خدمتگزاری عنایت فرماید که تا آخرین قطره خون ناقابل خود را در راه وطن عزیز نثار و تقدیم نماید و عجالتاً تأخیری که در وصول به این آرزو و آمال حاصل است اینکه بطوری که از حضور مبارک حضرت مستطاب اشرف آقای ظهیرالدوله دامت شوکتہ تحصیل مرخصی نموده چند روزی به جهت اصلاح امورات شخصی به خوار رفته انشاءالله از آنجا تحصیل شرفیابی نماید.

رشیدالسلطان

(مهر: تلگرافخانه مبارکه بارفروش)

۱۷۵

تلگراف امیر مکرم و اسماعیل خان به آقا میرزا ابراهیم خان

از بارفروش به طهران

(نمره ۵)

به تاریخ ۳ برج دلو، سنه ایت‌ئیل ۱۳۲۹

خدمت جناب مستطاب اجل اکرم آقای میرزا ابراهیم خان نماینده محترم دام اقباله‌العالی.

تلگرافاً مرقوم رفته بود برای نزول اجلال والاحضرت اقدس

نایب‌السلطنه ذات شوکت به انزلی از خط دریا تشرّف حاصل کنیم. منتهای آرزو و آمالمان همین بود که مرقوم فرموده‌اید. از آنجایی که بدبختی همیشه شامل حال فدائیان است دریا چندی است به قسمی کولاک و مغشوش است هیچ امکان ندارد. بندر مشهدسر داخل دریا شد. اگر امکان داشت امید بود که بدین واسطه تشرّف به ساحل برسیم. حتی خیال کردیم خط کناره به رشت برای شرفیابی حاصل کنیم. آن تاریخی که در تلگراف مرقوم فرمودید وقت کم، راه دور و دراز، نایل نخواهیم شد. حالا که راه رجاء برای شرفیابی آن آستان مقدس برایمان مسدود است متمنی هستیم جناب مستطاب عالی که برای استقبال شرفیابی حاصل می‌کنید این عرض بدبختانه فدویان را به آن آستان مبارک عرضه بدارید که نشد از این خطوط تشرّف حاصل آید و کشف مطالب بشود. بی‌گناهی مان معلوم. تا سیه‌روی شود آنکه به اغراض شخصی امورات را به این مقام رسانده است.

محمد لاریجانی - اسماعیل سوادکوهی
(مهر: تلگرافخانه مبارکه بارفروش)

۱۲۶

تلگراف مستوفی الممالک رئیس الوزراء به ظهیرالدوله

از طهران به بارفروش
(نمره ۷۰ دولتی)

به تاریخ شب ۵ برج دلو، سنه ایت‌ئیل ۱۳۲۹

حکومت جلیله مازندران.

تلگراف عالی به توسط آقای میرزا ابراهیم خان نماینده محترم زیب

وصول داد و از عرض تشکرات و امیدواری آقایان مازندران که از شمول عفو و اغماض دولت حاصل کرده و استدعای مرخصی و مراجعت به محلّهای خود نموده‌اند مطلع شدم. اگر ترک اولانی در این اواخر از خود تصوّر می‌نمایند ذیل عفو و گذشت دولت وسیع بود. چنانکه مقرر است تمام آنها معفو شده‌اند و جناب عالی یا کمال اطمینان می‌توانید امنت تامّه به آنها داده با نهایت امیدواری تقاضای آنها را در استدعای مراجعت به محلّهای خودشان برآورده نمایید و قول بدهید که توجّهات دولت شامل حال آنها خواهد بود. نمره ۱۲۱۱۵

حسن بن یوسف

(مهر: تلگرافخانه مبارکه بارفروش)

۱۷۷

تلگراف شهاب‌الدوله وزیر پست و تلگراف درباره ورود ناصرالملک
و جواب ظهیرالدوله

از طهران به ولایات

به تاریخ صبح ۵ برج دلو، سنه ایت‌ئیل ۱۳۲۹

رؤسا و مأمورین تلگراف.

بندگان والاحضرت اقدس اعظم آقای نایب‌السلطنه دامت شوکت به سلامتی و اقبال به خاک مقدس ایران ورود فرموده حکام و اهالی را مژده و اطلاع دهید.

اسدالله میرزا

(مهر: تلگرافخانه مبارکه بارفروش)

□

جواب ظهیرالدوله به شهاب‌الدوله به خط خود زیر تلگراف

هو

به توسط جناب آقای ظهیرحضور به حضور مرحمت‌ظهور مبارک
والاحضرت اقدس آقای نایب‌السلطنه دامت عظمته.

چاکرانه خود را یادآور نموده تبریک ورود مسعود را عرضه داشته
آرزومند است و امیدوار است که مولی از یمن مقدم فرخنده‌شیم مبارک
آن والاحضرت اقدس تمام کارهای مملکتی را اصلاح و استقلال دولت
قدیم قویم ایران را مستقل فرماید.

صناعلی

۱۲۸

تلگراف ظهیرالدوله به نیرالسلطان

دولتی فوری - بی تاریخ

جناب اجل آقای نیرالسلطان نماینده مازندران دام مجده.

استدعا دارم در امروز و فردا هر وقت حضرت اقدس وزیر داخله به
تلگرافخانه تشریف آوردند به قدر نیم ساعت فقیر را احضار بفرمائید.
عرض حضوری لازمی دارم.

صناعلی

۱۲۹

تلگراف وزارت مالیه درباره مسئولیت مالیات

از طهران به بارفروش

(نمره ۱۴ دولتی)

به تاریخ شب ۸ برج دلو، سنه ایت‌ئیل ۱۳۲۹

حکومت جلیله مازندران.

تلگرافی که در خصوص ترتیب مالیات مازندران مخابره فرموده
بودید وصول داد. جواباً مزاحم می‌شود:

وزارت مالیه همه قسم در مساعدت و پیشرفت مقاصد آن حکومت
جلیله در خدمات دیوان ساعی و مجاهد است و البته آنچه را تصویب
بفرمائید می‌پردازد. ولی با اینکه مرقوم می‌فرمائید آقای شریف‌السلطنه
بیست و پنج هزار تومان خود مأخوذ کرده و مبلغی از بروات صادره
مشارالیه را آقای امیر تومان به دست آورده وصول نموده‌اند، لذا مقدار
دیگر از بروات مزبوره را تحصیل داران نزد خود نگاه داشته و از خود
قبض داده و جنس را گرفته‌اند اگر بقیه سال را شریف‌السلطنه متصدی این
کار نباشد بالاخره معلوم نخواهد شد مسئول مالیات هذه السنه کی خواهد
بود و تصفیه این حساب در عرض مختلفات محسوب خواهد شد. عقیده
وزارت مالیه این است بقیه سال را نیز شریف‌السلطنه متصدی این عمل
باشد تا دولت بتواند آخر سال حساب مالیات امساله را از مشارالیه
بخواهد. به جهات مزبوره وزارت مالیه از پذیرفتن مقصود و پیشنهاد آن
حکومت جلیله اعتذار دارد. نمره ۲۱۰۹۶

وزارت مالیه

(شهر: تلگرافخانه مبارکه بارفروش)

بخش چهارم

تلگرافهای مربوط به دوره اعراض

ظهیرالدوله از کار

و

اقامت در مشهدسر

www.tabarestan.info
تبرستان

..... ۱۸۰

تلگراف علما و اعیان ساری به ظهیرالدوله
و جواب ظهیرالدوله

از ساری به بارفروش
(نمره ۱۳)

به تاریخ شب ۸ برج دلو، سنه ایت ثیل ۱۳۲۹

حضور مبارک حضرت اشرف اقدس آقای ظهیرالدوله مدّ ظلّه العالی.
تشریف فرمائی به طرف ساری به طول انجامیده. جهت تأخیر در
حرکت معلوم نیست. عموماً منتظر، استدعا داریم مرحمت فرموده
دعاگویان را عاجلاً از انتظار بیرون بیاورید. اگر جزئی منقصتی در اصلاح
باقی است در ساری به مرحمت عالی انجام پذیر است.

شریعتمدار خادم ملت - سید میرزا علی شمس العلماء - محمدکاظم الحسینی - احقر
عبدالرحیم شریف العلماء - علی اکبر - محمد جان - غلامحسین میرزا - میرزا محمد وزیر -
میرزا احمد پیشنماز - شیخ العراقین - اقل الحاج شاهرودی - علی اعتماد خاقان - مشیر
التجار - حسین الحسینی - سلطان الذاکرین

(مُهر: تلگرافخانه مبارکه بارفروش)

□

جواب ظهیرالدوله به علما و اعیان ساری به خط او
درباره حرکت به طهران

هو

خدمت حضرات مستطاب آقایان حجج سلمهم الله تعالی و سرکاران والا شاهزادگان و جنابان اعیان ساری زید مجدهم زحمت می دهد. تلگراف آن ذوات مکرم عز و صول بخشید. از آن که به ساری دعوت فرموده بودید نهایت تشکر حاصل شد. ولی افسوس که فرمایشات بی رویه بعضی که یک نفره در تلگرافات و مکاتبات خود را ملت مازندران می گویند به اندازه ای فقیر را رنجاند که بکلی خود را لایق خدمت مازندران ندیده رو به مشهدسر و طهران حرکت کردم. ولی مشفقانه خاطر مکرمشان را متذکر می شوم که همیشه در نظر داشته باشند که مازندران یک قسمت از تقریباً بیست قسمت دولت مشروطه ایران است و البته نوزده جزو غالب بر یک جزو است.

در هر صورت «رفتم دعا گفته و دشنام شنیده». تا دیگر در کجا و کی و چطور قسمت ملاقات داشته باشیم. التماس دعا دارد.

صناعلی

۱۸۱

تلگراف عبدالعلی به ظهیرالدوله

از بارفروش به مشهدسر

به تاریخ شب ۹ برج دلو، سنه ایت‌ئیل ۱۳۲۹

حضور مبارک حضرت مستطاب اجل اشرف آقا روحی فداه. دو از شب گذشته ملتفت شدم حرکت فرمودند. تلگراف به طهران کردم اگر صلاح باشد در مشهدسر توقف فرمائید از طهران خبر و تکلیفی معین شود.

عبدالعلی

(مهر: تلگرافخانه مشهدسر)

۱۸۲

تلگراف امیر مکرم به ظهیرالدوله

از بارفروش به مشهدسر

(جواب دولتی)

به تاریخ شب ۹ برج دلو، سنه ایت‌ئیل ۱۳۲۹

حضور حضرت اشرف اعظم آقای ظهیرالدوله دامت شوکت.

با اینکه عموم ملت مازندران مطیع و منتقاد امر مبارک بوده و آن وجود محترم مقدس را معتنم می شمردند روا نبود که بدون اطلاع احدی و بی خبر حرکت فرموده باشید. واقماً جای هزاران افسوس است. البته فردا را تشریف داشته باشید تا عرایض فقیر حضور مبارک برسد.

محمد لاریجانی

(مهر: تلگرافخانه مشهدسر)

۱۸۳

تلگراف ظهیرالدوله به اشجع‌الملک

از مشهدسر به ساری

(نمره ۱۳ دولتی)

به تاریخ ۹ برج دلو، سنه ۱۳۲۹

جناب جلالت مآب آقای اشجع‌الملک نایب‌الحکومه ساری دام مجده. فقیر به جهاتی که البته می‌دانید استعفاء کرده به مشهدسر آمدم و عازم طهرانم. ولی جنابعالی چنانچه مسئول حوزه^۱ حکومتی خودتان بوده‌اید البته خود را مسئول اولیاء دولت دانسته در کمال اهتمام مشغول انتظام و حفظ اداره حکومتی خودتان باشید.

صفا علی

(مهر: تلگرافخانه مشهدسر)

۱۸۴

تلگراف ظهیرالدوله به شعاع‌الملک نایب‌الحکومه بارفروش

از مشهدسر به بارفروش

(نمره ۱۴ دولتی)

به تاریخ شب ۹ برج دلو، سنه ایت‌ئیل ۱۳۲۹

جناب جلالت مآب آقای شعاع‌الملک نایب‌الحکومه بارفروش دام مجده.

۱. اصل: حوضه

جعبه مهرهای عدلیه و نوشته‌جات عدلیه به همان نشان قفل و مهر [و] موم فقیر که به جنابعالی سپرده شده امانت دولتی و در تحت مسئولیت جناب عالی است. دو ورقه تلگراف هم که خدمت جنابعالی دیشب امانت دادم فردا لطف فرمائید بیاورند.

صفا علی

(مهر: تلگرافخانه مشهدسر)

۱۸۵

تلگراف شعاع‌الملک به ظهیرالدوله

از بارفروش به مشهدسر

(نمره جواب ۱۵ دولتی)

به تاریخ ۹ برج دلو، سنه ۱۳۲۹

حضور مبارک حضرت اشرف آقا روحی فداه.

تلگراف مبارک زیارت، در خصوص مهر نوشته‌جات عدلیه حسب‌المقرر همان قسم امانت است. تلگرافات امانت را کجا ایفاد بدارم، مشهدسر یا جای دیگر. منتظر امر مبارک است.

لطف‌الله سوادکومی

(مهر: تلگرافخانه مشهدسر)

۱۸۶

تلگراف علامه بارفروشی به ظهیرالدوله

از بارفروش به مشهدسر

(جواب دولتی)

به تاریخ ۹ برج دلو، سنه ایت‌ئیل ۱۳۲۹

حضور مبارک حضرت اشرف آقای آقا ظهیرالدوله مد ظله.

صبح دوشنبه به آستان مبارک شرفیاب خواهم شد.

علامه

(مهر: تلگرافخانه مشهدسر)

۱۸۷

تلگراف ظهیرالدوله به آقا میرزا ابراهیم خان

از مشهدسر به طهران

(نمره ۱۷ دولتی)

به تاریخ ۹ قبل از ظهر، برج دلو، سنه ۱۳۲۹

به توسط جناب اجل عالی آقای آقا میرزا ابراهیم خان نماینده محترم دام

مجده، حضور مبارک حضرت مستطاب ارف اقدس خداوندگار والا

شاهزاده عین‌الدوله وزیر داخله مد شوکته.

کمال شرمندگی حاصل است از آنکه آنچه برای چند نفر متمرّد از

اولیاء دولت قوی شوکت استدعا شده مرحمت شد. ولی قدر ندانستند.

پس از چند مجلس مذاکره آخر الامر گفتند که دولت قوی شوکت امان‌نامه

مرحمت فرماید مطمئن شده می‌رویم به منزلهای خودمان. و مسوده

تلگرافی را هم که در این فقره عرض کردم خودشان دادند. به همانطور که

خودشان خواسته بودند تلگراف تأمین از طرف اولیاء دولت ابدمدت

مرحمت و شرف صدور یافت. تمام اهالی متشکر شد، جز جنابان امیر

مکرم و امیر تومان و سه چهار نفر از آقایان بارفروش که جداً گفتند امنیت

نخواهیم داشت مگر آنکه فوری خود شخصاً امیر تومان را بدون استیذان

از مرکز رئیس قشون و فلان را رئیس عدلیه و فلان را رئیس نظمیه قرار

بدهی. گفتم همینطور که می‌خواهید از مرکز استدعا می‌کنم و البته

برحسب استدعای فقیر قبول خواهند فرمود. گفتند خیر تو حکم بنویس و

بده، بعد به مرکز بگو که این‌طور کردم. گفتم این نافرمانی است | و کار

فقیر نیست. گفتند تو بنویس بده اگر از طهران قبول نکردند سخت جواب

بگو. آن سه چهار نفر حجة الاسلام اصرارشان بیشتر از خود آنها بود. فقیر

گفتم این عنوان یاغیگری و صحبتش هم با حسیات فقیر منافات دارد و

فوری از بارفروش آمدم به مشهدسر و استدعا می‌کنم که احضارم

فرمائید و فوق‌العاده بشیمانم که این‌طور مردم را قابل عفو و اغماض

می‌دانستم و خاطر مبارک را مستحضر می‌کنم که فقط گوینده این صحبتها

جناب امیر مکرم و امیر تومان و دو سه نفر از علمای تازه‌خرج بارفروش

هستند و سایرین ابدأ به این صحبتها همراه نیستند. مگر آن که تلگرافی

عمومی بنویسند و به زور بگویند همه مهر کنید. استدعای چاکرانه آن که

فوری امر به احضار فقیر فرمائید که باقی عرایض را حضوراً به عرض برساند.

صناعلی

(مهر: تلگرافخانه مشهدسر)

۱۸۸

تلگراف امیر مکرم به ظهیرالدوله

و جواب ظهیرالدوله

از بارفروش به مشهدسر

(نمره ۱۲)

به تاریخ ۹ برج دلو، سنه ۱۳۲۹

حضور مبارک حضرت اشرف آقای ظهیرالدوله روحی فداه.

فردا صبح دوشنبه با حضرات آقایان تشرف حاصل خواهیم نمود که به چه علت تشریف می‌برید. مستدعی است حرکت نفرمائید تا شرفیاب شویم.

محمد

(نهر: تلگرافخانه مشهدسر)

□

جواب ظهیرالدوله به خط خود زیر تلگراف

هو

خدمت حضرت مستطاب اکرم آقای امیر مکرم دام اقباله.

قربان شما. یقین خیال فرموده‌اید که فقیر قهر کرده‌ام و دوست دارم که حضرات آقایان سلمهم‌الله بیایند فقیر را برگردانند. خیر، والله این طور نیست. پیشتر هم عرض کرده بودم که کارم که تمام شد مراجعت می‌کنم. کارم هم به عقیده خودم چند روز پیشتر تمام شد. دیگر نه تکلیف خودم را ماندن دیدم، نه صلاح دولت را، نه مصلحت ملت مازندران را. این است که باز تجدید وداع عرض کرده استدعا می‌کنم که زحمت به خودشان ندهند که اسباب خجلت فقیر می‌شود. از حضرات عالی جداً استدعا

می‌کنم که تشریف نیاورید.

صفا علی

۱۸۹

تلگراف مقتدرالسلطان و دیگران به ظهیرالدوله

از ساری به مشهدسر

(نمره ۲)

به تاریخ ۹ برج دلو، سنه ۱۳۲۹

حضور مبارک حضرت مستطاب اشرف آقای ظهیرالدوله مد ظله‌العالی.

بر عموم اهالی مکشوف بوده که اگر در اقصی بلاد اسلام از برای نوع ملت اسباب هلاکت و گرفتاری در میان آید وجود شریف به جهات رفع فساد و اصلاح امورات نوع در آن مرکز بدون ملاحظاتی تشریف فرما شده به اصلاح مقرون شود. چه باعث شد که به این زحمات وارده امورات به اصلاح مقرون شده اهالی مازندران که همیشه ایشان برادر با جان برابر و فدائی شما می‌باشند به حرفهای مزخرف پاره‌ای از اشخاص اغراض به انهدام و اختلال مقرون نموده به سمت طهران مراجعت فرمائید. خیلی از جلالت شأن و بزرگواری حضرتعالی می‌شوند. عموم اهالی در کمال عجز و نهایت خشوع و خضوع استدعای صرف عزیمت را دارند و جناب مؤیدالوزاره را به حضور مبارک الساعه فرستاده منتظر شرف‌اندوزی ایشان باشید.

صادق الحسینی - حسین الحسینی - مجید جعفر - حمزه - لطفعلی - مقتدرالسلطان

(نهر: تلگرافخانه مشهدسر)

۱۹۰

تلگراف سلطان‌الذاکرین به ظهیرالدوله

از ساری به مشهدسر

(نمره ۳)

به تاریخ عصر ۹ برج دلو، سنه ۱۳۲۹

آستان مقدس حضرت آقا ارواحنا فداه.

الساعة که دو ساعت و نیم به غروب مانده است آقای مؤیدالوزاره به عزم آستان‌بوسی حرکت کرد.

سلطان‌الذاکرین محمد الحسینی

(شهر: تلگرافخانه مشهدسر)

۱۹۱

تلگراف اشجع‌الملک به ظهیرالدوله

از ساری به مشهدسر

(جواب دولتی)

به تاریخ صبح ۱۰ برج دلو، سنه ۱۳۲۹

آستان مقدس حضرت اشرف آقای ظهیرالدوله ارواحنا فداه.

تلگراف مبارک زیارت. چاکر این مدت اگر قبول خدمتی کردم به مراجع حضرت اشرف افتخار داشتم. خادم ملت بودم. استدعا دارم تمجیل در حرکت نفرمائید. تفضل و ترحم به حال یک مشت اهالی بیچاره

بفرمائید.

اشجع‌الملک

(شهر: تلگرافخانه مشهدسر)

۱۹۲

تلگراف اعظام‌السلطنه و دیگران به ظهیرالدوله

و جواب ظهیرالدوله

از بارفروش به مشهدسر

(نمره ۱۴)

به تاریخ شب ۱۱ برج دلو، سنه ۱۳۲۹

آستان مبارک حضرت مصباح‌الولایه روحنا فداه.

با کمال افسردگی برای تحصیل مزده سلامتی ذات مقدس التجاء به

تلگرافخانه آورده شاید بدین وسیله شبی را به خوشی سر نموده منتظر

فرج مولا باشیم.

اعظام‌السلطنه - امیر دیوان - حسن مصدق - اعتصام

(شهر: تلگرافخانه مشهدسر)

□

جواب ظهیرالدوله به خط خود زیر تلگراف

هو

قربان همه‌تان. الان با جنابان آقای علامه و آقای سیف‌الاسلام دم

بخاری با مؤیدالوزاره در کمال سلامتی و خوشی مشغول دعاگوئی هستم. خوش باشید. «کار با مولی بود درویش را».

صفاعلی

۱۹۳

تلگراف شهاب‌الدوله به ظهیرالدوله

از طهران به مشهدسر

به تاریخ شب ۱۱ برج دلو، سنه ۱۳۲۹

حضور حضرت مستطاب اجل اکرم آقای ظهیرالدوله حکمران دامت شوکت. از حرکت حضرت آقا به طرف مشهدسر بنده حقیقی بی اندازه نگران است. عالمی انتظار و اطمینان دارند که نواقص امور مازندران از توجهات و درایت آن حضرت اصلاح شود. چگونه این قسم بی مرحمتی می فرمایند و یک مرتبه عزیمت می فرمایند.

حضرت اشرف رئیس‌الوزراء تلگراف مؤکدی فرمودند. بنده هم به قدر سهم خودم و از راه ارادت صمیمی عرض و استدعا می‌کنم که به بارفروش مراجعت فرمایند. در خصوص تقاضا و پیشنهاد حضرتعالی بنده به قدر قوه کوشش و اهتمام خواهم کرد. مردم خصوصاً در خصوص تفویض مالیه مازندران به جناب احتشام لشکر و بنده تقریباً تعهد می‌کنم از ابتدای سنه تنگوز ثیل با جناب ایشان باشد. هذه‌السنه که تمام است و صلاح نیست ایشان مسئولیت به عهده بگیرند. در هر صورت امیدوارم عرض این ارادتمند واقعی خودتان را بپذیرید و فوراً مراجعت بفرمائید که موقع بسیار نامناسبی است و نباید حضرت اجل راضی شوید که اوضاع

یک مملکتی مغشوش و درهم گردد. قربانت

اسدالله میرزا

(مهر: تلگرافخانه مشهدسر)

۱۹۴

سواد تلگراف ظهیرالدوله به خط خود وزیر پست و تلگراف

از مشهدسر به طهران

هو

خدمت حضرت مستطاب اشرف امجد والا آقای وزیر پست و تلگراف دام شوکت.

تلگرافی را که به توسط جناب آقای آقا میرزا ابراهیم خان دام مجده به مقام منیع وزارت جلیله داخله عرض کرده بودم شاید تعرض خیال فرموده‌اند. به جان مولی بدون توریه و ریب بوده. حقیقت امر همان است که عرض شده. با این تکالیف هرگز مصلحت نیست فقیر را ابقاء بفرمائید. امروز چند نفر از آقایان علماء بارفروش آمده بودند که فقیر را به بارفروش ببرند. چون یقین داشتم که پس از رفتن باز همان تکالیف است و باز دروغ و تقلب است نرفتم و نخواهم رفت. اگر نظر مبارک باشد از کرمانشاه تلگراف کرده بودم که حالا موقع است و رای فقیر بیاید. حالا هم همان را عرض می‌کنم. رئیس مالیه هم البته همان‌طور که خود وزارت جلیله مالیه تصویب فرموده‌اند باید جناب شریف‌السلطنه باشد برای حساب داشتن، والا مالیاتی نیست.

صفاعلی

مسووده تلگراف ظهیرالدوله به خط خود به رئیس‌الوزراء

از مشهدسر به طهران

هو

حضور مبارک حضرت مستطاب اجل اشرف آقای رئیس‌الوزراء دامت شوکتہ.

علت استعفاء خود را مفصلاً به توسط جناب آقای آقا میرزا ابراهیم خان به مقام منبع وزارت جلیلہ داخله معروض داشته‌ام و هم جواباً تلگرافی خدمت حضرت والا وزیر پست و تلگراف عرض شده. لابد از نظر مبارک خواهد گذشت و فقط محض اطاعت امر چند روزی هم در مشهدسر توقف خواهد نمود. نه به عنوان حکومت، مثل یک نفر از اهالی تا احضارم بفرمائید. ملاحظه فرمودید که اولیاء دولت قوی شوکت چه قدر مرحمت و گذشت در حق رشیدالسلطان فرمودند و چقدر سبب شرمساری فقیر شده. باز هم می‌ترسم که جز اسباب ندامت نباشد. در صورتی که جمعی بخواهند فقیر را سبب حرفهای بی‌رویه خود قرار بدهند البته صلاح نیست فقیر حاکم آنها باشم و هرچه هم عرض کنند ما فلان کس را برای حکومت می‌خواهیم قبول نفرمائید. برای پیشرفت مقاصد خودشان می‌گویند.

صناعلی

تلگراف سپهدار اعظم به ظهیرالدوله

از طهران به مشهدسر

(نمره ۶۳ دولتی)

به تاریخ شب ۱۱ برج دلو، سنه ۱۳۲۹

خدمت حضرت مستطاب اجل آقای ظهیرالدوله دام اقباله‌العالی.

تلگرافی که به جناب آقا میرزا ابراهیم خان نماینده محترم فرموده بودید بنده را هم به زیارت آن توفیق بخشیدند. اگرچه بنده چند روز قبل تلگرافی به آقایان عرض کردم جوابی نرسیده. دیروز از آقای امیر مکرّم تلگرافی رسیده خیال کردم پندهای بنده سودمند شده تا اینکه تلگراف امروز حضرت‌تعالی را زیارت کردم و اسباب حیرت و تعجب بنده گردیده. حالیه در عالم مرید و مرادی و فدویت مخصوص عرض می‌کنم این چهار پنج روزه را تا ورود والا حضرت آقای نایب‌السلطنه در مشهدسر توقف فرموده، در ورود والا حضرت این بنده آنچه را که باید از برای ترتیبات آن صفحات باشد با اولیای امور مذاکره نموده با حضور آقای آقا میرزا ابراهیم خان تکلیف حضرت‌تعالی را به عرض می‌رسانم. یقین دارم که در این پنج شش روزه هم عرض این بنده را می‌پذیرید و بالای نمازهای لرستان محسوب می‌فرمائید.

سپهدار اعظم

(شهر: تلگرافخانه مشهدسر)

□

جواب ظهیرالدوله به خط خود به سپهدار اعظم

هو

حضور مبارک حضرت مستطاب اجل اکرم اشرف معظم آقای سپهدار اعظم مد ظله.

امر رفته بود که پنج روز در مشهدسر توقف نمایم، تمام عمر مطیع و فرمانگذار اوامر حضرت اشرف اعظم بوده و هستم و تا هر وقت امر بفرمائید در مشهدسر می مانم، ولی نه به اسم حکومت. فقط محض اطاعت مثل یک نفر فرمان بردار. الامر الاشراف مطاع.

صناعلی

۱۹۷

تلگراف مستوفی الممالک رئیس الوزراء به ظهیرالدوله

از طهران به مشهدسر

(نمره ۲۴۱ دولتی)

به تاریخ شب ۱۱ برج دلو، سنه ۱۳۲۹

جناب مستطاب اجل اکرم آقای ظهیرالدوله حکمران مازندران دام اقباله. به موجب راپورت واصله بارفروش دیروز عصر به طرف مشهدسر حرکت کرده‌اید. اگر چه نمی دانم در این مسافرت قصد و مقصد چه و کجا بوده علی ای حال اسباب کمال تعجب برای مخلص است که بدون اطلاع و اجازه مرکز غفلتاً از نقطه مأموریت خودتان حرکت فرموده‌اید و در

حالتی که دولت نهایت مساعدت را در انجام اظهارات صحیح جناب مستطاب عالی داشته و دارد. این گونه سلب توجه خودتان از نقطه مهم مأموریت [را] خودتان روا می دانید. لزوماً این مختصر را در استعلام تفصیل تلگراف کرده منتظر جواباً مراجعت خودتان به بارفروش اطلاع داده با کمال قدرت و استقلال مشغول انجام خدمت دولت باشید.

در باب رشیدالسلطان هم از یک طرف جناب مستطاب عالی شفاعت او را به پیشگاه دولت فرموده جلب تأمینات دولت را نسبت به او می فرمایند و از طرف دیگر راپورت می رسد که سوارهای مشارالیه در اطراف به خانه‌های مردم ریخته بی اعتدالی و اجحاف و خودسری می نمایند. در این خصوص هم لازم است توجهی سریع کرده نتیجه قطعی را به دولت اطلاع بدهند.

حسن بن یوسف

(مهر: تلگرافخانه مشهدسر)

۱۹۸

تلگراف آقا میرزا ابراهیم خان به ظهیرالدوله

از طهران به مشهدسر

(نمره ۶۲ دولتی)

به تاریخ شب ۱۱ برج دلو، سنه ۱۳۲۹

حضور مبارک حضرت آقا روحی فداه.

از وصول تلگراف مبارک بی اندازه متأسف شدم. ندانستم آقایان مازندران چه تصور کرده‌اند. اخبار تلگرافی دلالت بر این می کرد. ولی با

تلگرافات مبارک باور نمی‌شود این اظهارات از طرف آنها بشود. ولی حالا که این طور شده چنانچه از طرف حضرت رئیس‌الوزراء و حضرت اشرف آقای سپهدار اعظم دامت شوکتہ خواہش شده است چند روزی به فراغ‌البالی در مشهدسر راحت فرمایند تا بعد از ورود والاحضرت اقدس نایب‌السلطنه دامت اجلاله امر مجدّد صادر و تکلیف معلوم می‌شود. رشیدالسلطان هم به هرجا وارد شده است چابیده و ردّ شده. امیدوار است همه روزه از سلامت ذات مقدس و اوامر مقدس و اوامر لازمه فدوی را سرفراز فرمایند. خادم.

ابراهیم

(مُهر: تلگرافخانه مشهدسر)

□

جواب ظہیرالدوله به خط خود زیر تلگراف

هو

خدمت جناب اجل عالی آقای آقا میرزا ابراهیم خان نماینده محترم دام مجده.

همانطور که حضرت آقای رئیس‌الوزراء و حضرت اشرف سپهدار اعظم امر فرموده‌اند چند روزی هم در مشهدسر می‌مانم ولی نه به عنوان حکومت، فقط محض اطاعت امر، تا هر وقت احضارم فرمایند. تلگرافی خدمت حضرت والا وزیر پست و تلگراف جواباً عرض کرده‌ام، لابد ملاحظه خواهید فرمود و البته احضارم خواهند فرمود می‌ترسم همه مثل رشیدالسلطان خجلم کنند.

صفا علی

۱۹۹

تلگراف تجّار و اصناف بارفروش به ظہیرالدوله

از بارفروش به مشهدسر

(نمره ۱۸)

به تاریخ شب ۱۲ برج دلو، سنه ۱۳۲۹

حضور مبارک حضرت اشرف آقای ظہیرالدوله روحنا فداہ.

عموم تجّار و اصناف بارفروش عرض می‌داریم در این دوره انقلاب و توجّه مخاطرات غیرمتصوّره بحمدالله فیوضات نامتناہیہ و ستون آن وجود مقدّس شامل حال و اسباب امیدواری عموم اهالی بارفروش بوده. لکن با آن حسن نیات مقدّسه حضرت اشرف و اطاعت تامه عموم طبقات تشریف‌فرمائی به بندر اسباب یأس اهالی و شاهد بر وخامت عاقبت امر است. حضرت اشرف را به ولایت مطلقه قسم می‌دهیم که سلب توجّه و صرف‌نظر از اهالی بارفروش نفرمایند که با طریقہ خیرخواہی و نوع‌پرستی که شیوہ مرضیہ آن وجود مقدّس است جمع نخواهد شد.

حاجی محمدکریم تاجر - حاجی حسین جان تاجر - آقا سیدعلی تاجر - آقا سید احمد تاجر - آقا محمدابراهیم تاجر یزدی - آقا محمدحسن تاجر - آقا محمدابراهیم تاجر شیرازی - معاون‌التجار - آقای محمدابراهیم تاجر - آقا سید فرج‌الله کاشانی - آقا محمدعلی تاجر اصفهانی - میرزا ابوالقاسم تاجر - آقا سید رضا خیاط - مشهدی صادق عطار - مشهدی عبدالباقی علاقه‌بند - غلامعلی قناد - میرزا عباس بزاز - آقا مشهدی حسین خیاز - آقا محمدصادق کتابفروش - ابوالقاسم بزاز - آقا حسین علی بزاز - آقا میرمحمد سمسار - محمد مسگر - استاد احمد بقال - آقا شکرالله توتون‌فروش

(مُهر: تلگرافخانه مشهدسر)

□

جواب ظهیرالدوله به خط او

خدمت عموم تجار و رؤسای اصناف بارفروش زید مجددم.

تلگراف شما که حاکی بر نهایت حسن ظن بر فقیر و اطاعت بر دولت قوی شوکت بود رسید. خیلی خورسند شدم. امیدوارم که مولی بر کسب و کار همه شما برکت و امنیت کرامت فرماید. فقیر هم چه در بارفروش، چه در طهران و یا هر جای دیگر خود را خادم خیرخواه دانسته و خواهم دانست.

صفا علی

۲۰۰

تلگراف رمز وزارت داخله به ظهیرالدوله

از طهران به بارفروش
(نمره ۳۰ دولتی)

به تاریخ شب ۱۲ برج دلو، سنه ۱۳۲۹

ایالت جلیله.

با مفتاح کارگزاری از وزارت

یادی کرده، منتظر جواب فوری هستم. ۲۶ محرم، نمره ۲۲۹۶

وزارت داخله

(شهر: تلگرافخانه مشهدسر)

از **پست و تلگراف** اداره تلگرافی دولت علیه ایران - صفحه ۱

نمبر	مصد تلگراف	تاریخ اصل مطلب	اطلاعات
بیا	روز	ساعت	دقیقه

ایست جلیله به منتهی کارکنان از وزارت ای ظهیرالدوله
 ب من فی طی کی ش من طبع ه و من و من ج م
 اوفی قی فی طی کی ظ ب و فی طبع ب م آن
 شه به و بل ان من ه ب ن و امر ج ه ری ظ ذ
 ای ه فی ل ن و نشو وافی شره سوب من ب ج ج ب
 و ب ظ و ستمغ ذ س ک ج ب غ ط و ط ج ب
 م ج م ج ای ق ذ ش ج ق ن من ظ ه ط ج ب
 فی ل فی غا ب ج و در صورت ط کی ش زیمه بشند
 با از نقطه نظر هر دو طرف ب ل و فی اوفی ان من
 ج ه س کی ظ ذ ج ط ج ای ا فی ب ظ ذ

تاریخ	شهر	ساعت	دقیقه	نیل	۱۳۲۹
-------	-----	------	-------	-----	------

تلگراف رمز، ۱۲ دلو ۱۳۲۹

۲۱۴

از به اداره تلگرافی دولت علیه ایران صفحه ۲

شماره	عدد کلمات	تاریخ اعلیٰ مطلب		اطلاعات
		روز	ساعت	

اعطای خط مخابراتی سطح سرویس
محترم را بر حسب عیب و عیب جبهه
تاریخ ۱۳۲۹

جواب تلگراف وزارت
تاریخ ۱۳۲۹

ایالت علیه باقی‌مانده کارگزاری
از وزارت قلمبرگینگی
بهر هیئت سوره تعلیم
زفالت کینه و غلبه اقدامات
تاریخ ۱۳۲۹

تاریخ ثبت	ساعت	دقیقه	تاریخ
۱۳۲۹	۲	۲۱	۱۳۲۹

تلگراف رمز

کشف تلگراف رمز

ایالت جلیله. با افتتاح کارگزاری - از وزارت خارجه اظهار می‌کنند که
مجمعی از علماء و سایرین به اسم هیئت مدیره تشکیل شده. به کلیه امور
عموماً و امور اتباع خارج دخالت می‌کنند و این فقره موجب سوء اثر کلی و
متضمن نتیجه وخیمه و جالب اقدامات غیرمنتظره روسها خواهد بود. در
صورتی که یقین دانسته باشید لااقل باید از نقطه نظر دور ندارید که
مداخله به امور اتباع خارج از تکلیف این اشخاص خارج است. لزوماً
خاطر محترم را بر سوء این اقدامات یادآوری کرده منتظر جواب فوری
هستم.

وزارت داخله

□

جواب ظهیرالدوله به خط او

جواب رمز شده. تلگراف مبارک زیارت شد. فقط شیخ محمد باقر که
از آمل امیر مکرم همراه آورده، با شیخ غلامعلی پسر کربلایی عباس
معروف و یکی دو نفر از امراء هیئت مدیره هستند و چندان اهمیت ندارد
که جالب توجه اولیاء دولت باشد. خود فقیر با کارگزار که الان نزد فقیر
است مواظبت داریم که سوء اثری مترصد نشود. اعتقاد فقیر این است که
حضرت اشرف سپهدار اعظم رسماً امنیت این صفحه را به عهده بگیرند و
با قدرت اصلاح فرمایند. مطلب طوری است که بوسیله رمز هم نمی‌توانم
خاطر مبارک را کاملاً مستحضر بدارم.

صناعلی

۲۰۱

تلگراف وزارت داخله به ظهیرالدوله

از طهران به بارفروش

(نمره ۲۷۶ دولتی)

به تاریخ ۱۲ برج دلو، سنه ۱۳۲۹

حکومت جلیله مازندران.

قدغن فرمائید دوسیه عمل حاجی آقا و دوسیه سید بابا را بطوری که از وزارت عدلیه اعظم به نمره ۱۳۷۰۰ تلگراف کرده‌اند زودتر با پست بفرستید. محرم، نمره ۱۲۲۴۰

وزارت داخله

(مهر: تلگرافخانه مشهدسر)

□

جواب ظهیرالدوله به خط او

به مقام منیع وزارت جلیله داخله دامت شوکته.

دوسیه عمل حاجی آقا و دوسیه سید بابا را بطوری که از وزارت عدلیه اعظم خواسته بودند خواسته‌اید تفصیل نوشته‌جات عدلیه اینجا از این قرار است که تقریباً در اوایل ورود فقیر سندی که طرف کارگزاری بود و در عدلیه ضبط شده بود لازم شده نوشته‌جات عدلیه را خواستیم. یکی دو نفر از آدمهای اسمعیل خان امیر تومان رفتند یک چادر شب کاغذ کثیف و دست‌مالی و بعضی پاره‌شده آوردند با یک مشت مهرهای عدلیه. بعد

که آن‌طور دیدیم نوشته‌جات را دست نزده در کیسه بزرگی ریخته و مهرها را هم در جعبه کوچکی مهوراً به شعاع‌الملک نایب‌الحکومه بارفروش سپرده شده که خود رئیس عدلیه آینده بگیرد و باز کند. تفصیل نوشته‌جات عدلیه بارفروش این بود که به عرض رسید.

صفاعلی

۲۰۲

تلگراف سپهدار اعظم به ظهیرالدوله

از طهران به مشهدسر

(بقیه جواب نمره ۸)

به تاریخ شب ۱۳ برج دلو، سنه ۱۳۲۹

خدمت حضرت مستطاب اجل اکرم آقای ظهیرالدوله حکمران مازندران دامت شوکته.

سه چهار روز استدعا نمودم که در مشهدسر توقف فرموده منتظر تشریف‌فرمائی والا حضرت اقدس آقای نایب‌السلطنه به طهران باشید. جوابی نفرمودید. حالیه تلگرافی از جنابان حجة‌الاسلام آقای علامه و آقای سیف‌الاسلام سلمهم‌الله رسید که استدعای معاودت به بارفروش نمودند. یقین است جواب تلگراف که خدمتشان عرض نمودم از لحاظ مبارک می‌گذرد و این بنده در عالم فقر و مریدی و مرادی استدعا می‌کنم در این چند روزه یا به بارفروش تشریف برده یا در همان مشهدسر توقف فرموده تا والا حضرت تشریف فرما شوند و دستورالعمل به حضرت‌عالی فوری می‌رسد و اهالی هم آسوده می‌شوند و برای این چند روزه توقف

عرض بنده [را] پذیرفته و خودتان را مسئول اولیای دولت قرار ندهید و این زحمات تا به حال را بی‌فایده نگذارید که هم اهالی یک مملکت را از خودتان مأیوس و هم اولیای امور را مکذّر و شخصاً هم مسئول واقع شده‌اید. امیدوارم که استدعای حقیر آن را قبول فرمایند.

سپهدار اعظم

(مُهر: تلگرافخانه مشهدسر)

..... □

جواب ظهیرالدوله به خط او

هو

حضور مبارک حضرت مستطاب اجل اکرم اشرف آقای سپهدار اعظم دامت شوکتہ.

گویا هنوز تلگرافی که جواباً عرض کرده بودم به نظر مبارک نرسیده. جواب تلگراف حضرات آقایان را مرقوم فرموده بودند، همانطور که عرض کرده بودم اگر امر بفرمائید تمام عمر را در مشهدسر می‌مانم، ولی نه به اسم حکومت. فقط برای اطاعت امر مبارک.

صناعلی

..... ۲۰۳

تلگراف محتشم السلطنه وزیر عدلیه به ظهیرالدوله

از طهران به مشهدسر

(نمره ۵۹ دولتی)

به تاریخ ۱۶ برج دلو، سنه ۱۳۲۹

حکومت جلیله.

از قرار اخبار و تلگرافات وارد حضرتعالی تعرّضاً از بارفروش به مشهدسر تشریف برده‌اید. بنده محذوراتی که حضرتعالی اظهار فرموده‌اید جز تأسّف عرض نمی‌کنم. ولی همین قدر محض دولتخواهی تصدیق می‌دهم که بدیهی است با باریکی موقع و اهمیتی که خود حضرتعالی بهتر می‌دانید و خیالات بدعاقبتی را که بعضی در سر دارند و خود بهتر متذکر هستید راضی نخواهید شد که در این موقع از مقرّ حکمرانی غفلت بفرمائید که دیگران زودتر به انجام مقاصد خود که مخزّب مصالح ملکتی است بشوند.

محتشم السلطنه

(مُهر: تلگرافخانه مشهدسر)

..... ۲۰۴

تلگراف خبیرالملک به ظهیرالدوله

از بارفروش به مشهدسر

به تاریخ ۱۷ برج دلو، سنه ۱۳۲۹

حضور مبارک حضرت مستطاب بندگان اجل اشرف آقا روحی فداه. دیروز صنیع‌الدوله میان درشکه در چهارراه مخبرالدوله می‌گذشته با ششلول ایشان را کشته و معتمد خاقان را هم در اصفهان گلوله زده‌اند ولی هنوز نمرده. والا حضرت اقدس هم هنوز ورود به طهران نفرموده‌اند.

نوشته‌های مازندران

محض استحضار خاطر مبارک عرض شد. «نه مرده بر زنده باید گریست». منتظر مؤذنه سلامت وجود مبارک و ارجاع خدمات است.

عبدالعلی

(مهر: تلگرافخانه مشهدسر)

□

جواب ظهیرالدوله به خط خود زیر تلگراف

هو

جناب جلالت‌مآب آقای خبیرالملک رئیس تلگرافخانه دام مجده. خدارحمت کند تمام مقتولین و شهداء اسلام را. انشاءالله از خستگی راه کسالتی ندارید. ما هم شکرست سالم و خوشیم. خدمت جناب آقای آقا میرزا حسن خان اگر مرحمت بفرمائید از قول فقیر احوال‌پرس فرمائید و همه را.

صفاعلی

۲۰۵

تلگراف اقتدارالدوله معاون وزارت داخله به ظهیرالدوله

از طهران به مشهدسر

(نمبره ۴۴۵)

به تاریخ ۱۹ دلو، سنه ۱۳۲۹

حکومت جلیله مازندران.

[۲۲۰]

نامه شماره ۲۰۶

تلگراف جنابعالی را به آقای آقا میرزا ابراهیم خان نماینده محترم ملاحظه کردم. با کمال فوریت و تأکید خاطر محترم را متذکر که ابداً حرکت جناب مستطاب عالی صلاح نیست. امروز یا فردا بندگان والا حضرت اقدس آقای نایب‌السلطنه دامت شریکتی ورود می‌فرمایند و ترتیب کلیه کارها در همین دو سه روزه داده و تکلیف جنابعالی تعیین می‌شود. نمرة ۱۲۴۴۸

از طرف وزیر داخله اقتدارالدوله

(مهر: تلگرافخانه مشهدسر)

۲۰۶

تلگراف شهاب‌الدوله به وزیر پست و تلگراف به رؤسای تلگرافخانه

از طهران به مشهدسر

به تاریخ عصر ۲۲ برج دلو، سنه ۱۳۲۹

به عموم رؤسای محترم تلگرافخانه.

موکب والا حضرت اقدس آقای نایب‌السلطنه روحی فداه شب پنجشنبه به سلامتی و اقبال وارد شدند. آقایان عظام و حکام و انجمنهای محترم ایالتی و اهالی را بشارت و اطلاع دهید.

اسدالله میرزا، وزیر پست و تلگراف

(مهر: تلگرافخانه مشهدسر)

[۲۲۱]

۲۰۷

تلگراف رشیدالسلطان از خوار به ظهیرالدوله

از ایوان‌کیف به مشهدسر

(نمره ۱)

به تاریخ شب ۲۳ برج دلو، سنه ۱۳۲۹

آستان مبارک حضرت اشرف ایالت جلیله روحی فداه.

بواسطهٔ مراحم بیکرانهٔ حضرت اشرف امیدوار شده از مازندران به خوار آمده. در صورتی که خانهٔ خودم کسانم را خراب، تمام اغنام و احشام خود و طایفه‌ام را دست دیگران می‌بینم محض اینکه مجدداً اسباب تصدیع اولیای امور فراهم نشود بکلی صرف نظر کرده خود را برای جانفشانی در راه دولت و ملت حاضر کرده. افسوس که مواعید امنای دولت به عکس نتیجه بخشیده.

در این موقع مجدداً به موجب تلگراف ریاست ایل اصائلو را که چندی است با غلام بود به آقا رضاخان می‌دهند. بعلاوه مرقوم می‌دارند تو چنین و چنان کردی. آنچه در جواب تلگرافات هم برائت ذمهٔ خود را عرض می‌کنم پذیرفته نیست. ناچاراً مصدع می‌شوم. معنی اطمینان از مقام مقدس وزارت جلیلهٔ داخله اشرف اگر این است عرض ندارم.

رشیدالسلطان

(مهر: تلگرافخانهٔ مشهدسر)

۲۰۸

تلگراف ظهیرحضور به ظهیرالدوله

از طهران به مشهدسر

(جواب ۱۲)

به تاریخ شب ۲۳ برج دلو، سنه ۱۳۲۹

حضور مبارک حضرت آقا روحی فداه.

تلگراف تبریک والاحضرت اقدس را دیروز تقدیم کردم. بی اندازه اظهار تشکر و مرحمت فرمودند. حضرت مستطاب علیه احوالپرسی عرض می‌کنند و ماها هم شکر سلامت و منتظر قدوم مبارک هستیم.

ظهیرحضور

(مهر: تلگرافخانهٔ مشهدسر)

۲۰۹

تلگراف رمز ظهیرالدوله به وزارت داخله

از مشهدسر به طهران

(نمره ۳۸ دولتی)

سواد مطابق اصل است - به تاریخ ۱۳ صفرالمظفر، ۲۳ دلو، سنه ۱۳۲۹

با مفتاح کارگزاری مقام منبع وزارت جلیلهٔ داخله.

دوشنبه ۱۳ صفر

صفاعلی

(مهر: تلگرافخانهٔ مشهدسر)

از مهر به طرز اداره تلگرافی دولت علیه ایران - منحه - لرا و طبایع

نمبره	مدد کلمات	تاریخ اصل مطلب	اطلاعات
۱۳۲	روز	ساعت	دقیقه

باشع و کارکنان سر مقام مین وزارت معتمد و اعلمه ضیای خ ط ب ص ا ن ل ع
 کاظم ا ن و ا و م می شس ط ش خ ط ذ ک غ م
 م ع ل ع ط ح ا ب ر ذ ا ج ا و خ ط ک
 ز ج د ا م ا کاظم م ن ن ل ل خ ش ک ط ج
 ذ م غ ا ل ا و خ دی و ا غ ط ط ی ب ا غ ذ
 ق و ج غ و ع ل ط ط ب د ا ع ط ع دی و
 ذ م ع د ب ل م ا ط ب م ن ذ د ط ط ل ک ن ع
 ذ ل ع غ ن ر ا ع د ا ع د ب ا ر ش د ا ق ن ع ا د ب
 ق ل ج ع کاظم م ن ذ ا ع د ب ل ع ذ ا کاظم
 ق ع ع ا غ م ا ع ر م ا ع ا ن و ا ج ط ع

تاریخ ۱۳ مهر ۱۳۲۱	مدد کلمات ۲۲	تاریخ اصل مطلب ۱۳ مهر ۱۳۲۱	اطلاعات
-------------------	--------------	----------------------------	---------

تلگراف رمز، ۱۳ صفر

از مهر به طرز اداره تلگرافی دولت علیه ایران - منحه - لرا و طبایع

نمبره	مدد کلمات	تاریخ اصل مطلب	اطلاعات
۱۳۲	روز	ساعت	دقیقه

دی و ک ن ش م ع خ ح د ب ط د خ ط ب ع
 ط ا ص ن ط ر ب ا غ د م ن و م ق ا ب ف ت ر ح ک ل
 و ل ع ش و ن ا و م ع ل ع د ب ا ک ن ع
 ی غ ش ک ب ع ط ن ل و ع ل ا و خ ر غ ن ا
 م ن ط ط ل ن ش ع ا م ش ر ک م ع ک د ا د ط ش ا و ط ل و ل خ
 ع م ط ا ق ک ا ی ک ب ا و ز ش ا ی خ ا ا ع ن
 ک ل ن ا و ش ذ ا ن ب ذ ا ق ن ذ ک ا ق د ب ا
 و ش ذ ا ش م ع ذ ک و ا ق ع ش م ر ع ل ا و خ
 ی غ ع ل ب ا م م و ا ع ط ع ا ع ش م
 ط ا ص ن ا ی ک ذ ا ط ع ذ ا م ر م ن ۱۳ مهر ۱۳۲۱

تاریخ ۱۳ مهر ۱۳۲۱	مدد کلمات ۲۲	تاریخ اصل مطلب ۱۳ مهر ۱۳۲۱	اطلاعات
-------------------	--------------	----------------------------	---------

تلگراف رمز

۲۱۰

تلگراف ظهیرالدوله [به ...]

[از مشهدسر به طهران]

دوشنبه، ۱۳ صفر ۱۳۲۹

هو

پنجشنبه ۹ اسمعیل خان امیر تومان با تقریباً سی چهل نفر سوار از بارفروش می‌رود به ساری. آقایان و اعیان ساری میرزا عبدالوهاب خان سرتیپ را جلو می‌فرستند که به شهر نیا. او اعتنا نکرده، جمعه ۱۰ وارد شهر می‌شود و در عمارت ناصریه منزل می‌کند. سالار مکرم و مقتدرالسلطان و اسمعیل خان سرتیپ و حسن خان اعتماد نظام قبل از ورود امیر تومان از شهر خارج شدند و یکشنبه ۱۲ هر چهار نفر کاغذی به فقیر نوشته‌اند که ما با سوار و جمعیت خودمان حاضر هستیم که به مشهدسر بیاییم. فقیر گفتم آمدن شما اینجا لازم نیست. اظهار خدمتگزاری خودتان را به اولیاء دولت عرضه کنید. به هر چه امر شود اطاعت کنید. گمان می‌کنم اگر مستقیماً به خود آنها تلگراف بکنید از عهده هر خدمتی برآیند.

دوشنبه، ۱۳ صفر ۱۳۲۹

صناعلی

۲۱۱

تلگراف ناصرالملک نایب‌السلطنه به ظهیرالدوله

از طهران به بارفروش

[۲۲۶]

(نمره ۱۶۰ دولتی)

به تاریخ ۲۴ برج دلو، سنه ۱۳۲۹

جناب مستطاب اجل اکرم ظهیرالدوله دام مجده.

وصول تلگراف گرامی و حصول و استحضار و مدلول آن و سلامت مزاج شریف مایه بسی امتنان و خوشوقتی و مسرت قلبی شده. امیدوارم به تأییدات غیبی و توجّهات اولیای حقّ حاصل است که با اتحاد آحاد و افراد ملت و موافقت امنای مملکت موجبات آسودگی عامّه مردم فراهم شود.

ابوالقاسم

(مهر: تلگرافخانه مشهدسر)

۲۱۲

تلگراف عبدالعلی خبیرالملک به ظهیرالدوله

از بارفروش به [مشهدسر]

به تاریخ ۲۶ برج دلو، سنه ۱۳۲۹

حضور مبارک حضرت مستطاب اجل اشرف آقا روحی فداه.

از وضع بارفروش و ساری استفسار فرمودند، بارفروش ظاهراً که امن، علماء در هیئت جمع می‌شوند فرمایشات می‌کنند. دیروز آدم شعاع‌الملک همراه پسرش در باغ شاه شکار بوده، یک جوان پانزده ساله آنجا بازی می‌کرد گل پراند، سهواً به دامن پسر شعاع‌الملک افتاده. آدمش با تفنگ به گردن پسره می‌زند. فوراً خالی شده گلوله به گردن او خورده بیرون رفته فوراً می‌میرد.

[۲۲۷]

ساری هم سالار مکرم، مقتدرالسلطان، هژیر خاقان با بعضی در نارنج باغ برای طرفیت با امیر تومان جمع شده، اشرف‌الملک را هم خواسته او هم می‌رود آنجا. اهالی ساری هم با سالار مکرم و غیره همراه هستند تا بعد چه نتیجه بدهد. در اوامر مطاعه چاکرانه حاضریم.

عبدالعلی

(شهر: تلگرافخانه مشهدسر)

۲۱۳

تلگراف اشجع‌الملک به ظهیرالدوله

از ساری به مشهدسر

(نمره جواب ۴ دولتی)

به تاریخ ۳۰ برج دلو، سنه ۱۳۲۹

مقام مقدس حضرت اشرف آقا روحی فداه.

تلگراف مبارک زیارت، به بازماندگان مرحوم اعتمادالممالک تسلیت و تعزیت ابلاغ، مایه امیدواری و دعاگوئی وجود مقدس شده. همینقدر عرض می‌کنم که اگر مرحمت حضرت اقدس آقا روحی فداه شامل حال نشود به همین بی‌توجهی بگذرد باید به تمام بازماندگان اهالی ولایت تسلیت و تعزیت ابلاغ شود، «نه بر مرده بر زنده باید گریست». مستدعیم در خصوص حقوق دیوانی مرحوم اعتمادالممالک بذل توجه مخصوص بفرمائید که درباره اعقابش مرحمت شود.

اشجع‌الملک

(شهر: تلگرافخانه مشهدسر)

..... □

جواب ظهیرالدوله به خط او زیر تلگراف

جناب جلالت مآب عالی اشجع‌الملک نایب‌الحکومه ساری دام مجده. از قراری که شنیده می‌شود از ساری هم راپورت رسیده بود، بعضی مالیاتهای بی‌رویه بدون برات و حواله رئیس مالیه مطالبه و گرفته می‌شود. دوستی فقیر با جنابعالی محتاج به تذکار نیست. چون در آنجا حکومت دارید هر قدر که بتوانید منع و جلوگیری بفرمائید. با مالیات شوخی کردن معامله خانه براندازی است و شرش دامن خود جنابعالی را هم خواهد گرفت. صناعلی

۲۱۴

تلگراف عبدالعلی خبیرالملک به ظهیرالدوله

از بارفروش به مشهدسر

به تاریخ اول حوت، سنه ۱۳۲۹

حضور مبارک حضرت مستطاب اجل اشرف آقا روحی فداه.

امیدوار است وجود مقدس در کمال صحت و اعتدال باشد. حضرت والا چندی است گرفتار تب و سرما شده ایشان و جناب لشکرنویس باشی به عرض چاکری جسارت و همگی منتظر مژده صحت وجود مسعود و فرمایشات هستیم. خدمت جناب آقای معتمد هم عرض بندگی می‌رسانم. امرای ساری هم به همان حال در نارنج باغ هستند و گویا از طهران فرمودند امیر تومان به سوادکوه برود. هنوز که نرفته است و شاید